

KOMISSION PÄÄTÖS,**annettu 13 päivänä heinäkuuta 2011,****valtioneustusta C 3/09 (ex NN 41 A-B/03), jota Portugali on myöntänyt teurastamojätteen keräykseen, kuljetukseen, käsittelyyn ja hävittämiseen***(tiedoksiannettu numerolla K(2011) 4888)***(Ainoastaan portugalinkielinen teksti on todistusvoimainen)**

(2011/677/EU)

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) ja erityisesti sen 108 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan,

sekä katsoo seuraavaa:

(6) Koska vastausta ei saatu viimeksi mainitussa kirjeessä myönnetyn neljän viikon määräajan kuluessa, komission yksiköt lähettivät Portugalin viranomaisille 19 päivänä joulukuuta 2003 muistutuksen, jossa ilmoitettiin, että koska vastausta ei ollut saatu, ne varasivat itselleen mahdollisuuden ehdottaa komissiolle tietojen antamista koskevan välipäätöksen tekemistä Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan (SEUT-sopimuksen nykyisen 108 artiklan) soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22 päivänä maaliskuuta 1999 annetun asetuksen (EY) N:o 659/1999⁽²⁾ 10 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

I MENETTELY

- (1) Komissio pyysi kantelun vuoksi Portugalin viranomaisilta 15 päivänä marraskuuta 2002 tietoja maassa käyttöön otetusta veroluonteisesta maksusta, jolla rahoitetaan märehittijöiden ja siipikarjan teurastuksessa syntyvien sivutuotteiden keruu, kuljetus, käsittely ja hävittäminen 25 päivänä syyskuuta 2002 annetun decreto-lei-säädöksen 197/2002⁽¹⁾ (jäljempänä 'decreto-lei-säädös 197/2002') mukaisesti. Portugalin viranomaiset vastasivat 20 päivänä tammikuuta 2003 päivätyllä kirjeellä.
- (2) Toimitettujen tietojen perusteella kyseinen säädös oli pantu täytäntöön ilman komission etukäteen antamaa lupaa, joten se kirjattiin ilmoittamatta jätettyjen tukien rekisteriin viitenumerolla NN 41 A-B/03.
- (3) Komission yksiköt pyysivät Portugalin viranomaisilta lisätietoja tästä järjestelmästä 16 ja 30 päivänä huhtikuuta 2003 päivätyillä kirjeillä. Portugalin viranomaisille annettiin neljä viikkoa vastausaikaa.
- (4) Portugalin pysyvä edustusto Euroopan unionissa pyysi Portugalin viranomaisten puolesta 5 päivänä toukokuuta 2003 ja 6 päivänä kesäkuuta 2003 päivätyillä kirjeillä, jotka kirjattiin saapuneiksi 5 päivänä toukokuuta 2003 ja 10 päivänä kesäkuuta 2003, lisäaikaa kaikkien pyydettyjen tietojen toimittamista varten, kun huomioon otetaan tietojen kokoamiseen tarvittava aika.
- (5) Komission yksiköt myönsivät 25 päivänä kesäkuuta 2003 päivätyssä kirjeessä neljä viikkoa lisäaikaa.
- (6) Portugalin pysyvä edustusto Euroopan unionissa toimitti komissiolle 5 päivänä helmikuuta 2004 päivätyllä ja samana päivänä saapuneeksi kirjatulla kirjeellä Portugalin viranomaisten vastauksen komission yksikköjen kirjeisiin, jotka oli päivätty 16 ja 30 päivänä huhtikuuta 2003.
- (7) Komission yksiköt pyysivät 11 päivänä marraskuuta 2004 päivätyllä kirjeellä Portugalin viranomaisilta lisätietoja kyseessä olevasta järjestelmästä. Portugalin viranomaisille annettiin neljä viikkoa vastausaikaa.
- (8) Portugalin pysyvä edustusto Euroopan unionissa pyysi Portugalin viranomaisten puolesta 30 päivänä joulukuuta 2004 päivätyllä ja 5 päivänä tammikuuta 2005 saapuneeksi kirjatulla kirjeellä kuukauden lisäaikaa kaikkien pyydettyjen tietojen toimittamista varten, kun huomioon otetaan tietojen kokoamiseen tarvittava aika.
- (9) Komission yksiköt myönsivät 17 päivänä tammikuuta 2005 toisen kerran lisäaikaa esitetyn pyynnön mukaisesti.
- (10) Koska kysymyksiin ei saatu vastausta uuteen määräaikaan mennessä, komission yksiköt lähettivät Portugalin viranomaisille 12 päivänä huhtikuuta 2005 uuden muistutuksen, jossa Portugalin viranomaisille huomautettiin jälleen siitä, että koska vastauksen lähettämiseen myönnettyä neljän viikon määräaikaa ei ollut noudatettu, ne varasivat itselleen mahdollisuuden ehdottaa komissiolle tietojen antamista koskevan välipäätöksen tekemistä asetuksen (EY) N:o 659/1999 10 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

⁽¹⁾ Portugalin virallinen lehti (Diário da República), I-sarja A, nro 222, 25.9.2002, s. 6535.

⁽²⁾ EYVL L 83, 27.3.1999, s. 1.

- (12) Edellä mainittu määräaika päättyi toukokuussa 2005. Koska komissio ei saanut vastausta kyseiseen määräaikaan mennessä, se velvoitti 21 päivänä helmikuuta 2006⁽³⁾ tekemällään päätöksellä Portugalin toimittamaan sille kaikki pyydyt tiedot ja täsmensi, että siltä varalta, ettei Portugalin viranomaisilta saataisi vastausta, se varasi itselleen mahdollisuuden aloittaa SEUT-sopimuksen 108 artiklan 2 kohdassa määrätty menettely (katso tietojen antamista koskevan välipäätöksen 80 kohta).
- (13) Koska mitään pyydytyistä tiedoista ei toimitettu, komissio päätti 28 päivänä tammikuuta 2009 aloittaa SEUT-sopimuksen 108 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn. Päätös julkaistiin *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*⁽⁴⁾. Komissio kehotti muita jäsenvaltioita ja asianosaisia esittämään huomautuksensa kyseessä olevasta tuesta.
- (14) Koska Portugalilta ei saatu huomautuksia määräaikaan mennessä, komissio lähetti Portugalin viranomaisille muistutuksen 18 päivänä maaliskuuta 2009. Portugali toimitti komissiolle huomautuksensa 14 päivänä huhtikuuta 2009, ja liitti mukaan myös jäljennöksen decreto-lei-säädöksistä 393-B/98 ja 244/2003. Eläimistä saatavien sivutuotteiden käsittelylaitokselta ETSA:lta (Empresa de Transformação de Subprodutos Animais, SA) saatiin huomautuksia 15 päivänä kesäkuuta 2009.
- (15) Komissio välitti ETSA:n huomautukset Portugalin viranomaisille 1 päivänä heinäkuuta 2009. Portugalin viranomaiset eivät toimittaneet komissiolle lainkaan huomautuksia kyseisen yrityksen huomautuksista.
- (16) ETSA:n esittämien huomautusten perusteella komission yksiköt lähettivät Portugalin viranomaisille 19 päivänä helmikuuta 2010 kirjeen, jossa ne pyysivät lisäselvityksiä. Portugalin viranomaiset vastasivat 27 päivänä huhtikuuta 2010 päivätyllä kirjeellä.
- (17) Komission yksiköt pyysivät 1 päivänä helmikuuta 2011 päivätyllä kirjeellä Portugalin viranomaisilta muutamia selvennyksiä, ja ne pyysivät viranomaisia vastaamaan tyhjentävästi kaikkiin komission yksikköjen aiemmin esittämisiin kysymyksiin.
- (18) Portugalin viranomaiset pyysivät 24 päivänä helmikuuta 2011 antamaan vastaamista varten 30 päivää lisäaikaa.
- (19) Komission yksiköt myönsivät 28 päivänä helmikuuta 2011 päivätyllä kirjeellä 30 päivää lisäaikaa vastaamista varten. Portugalin viranomaiset vastasivat komission yksikköjen esittämiin kysymyksiin 1 päivänä huhtikuuta 2011 päivätyllä kirjeellä.
- (20) Komission yksiköt ilmoittivat Portugalin viranomaisille 20 päivänä kesäkuuta 2011 päivätyllä kirjeellä aikovansa ehdottaa komissiolle ehdollisen myönteisen päätöksen tekemistä ja siihen liittyvien Portugalia koskevien ehtojen asettamista.

II KUVAAUS

- (21) Portugalin viranomaisten antamien tietojen mukaan 1 päivästä tammikuuta 14 päivään lokakuuta vuonna 1998 Portugalissa todettiin 66 tautitapausta, joissa oli kyse naudan spongiformisesta enkefalopatiasta (jäljempänä 'BSE'). Tilanteesta aiheutui vaaraa sekä ihmisten että eläinten terveydelle, joten komissio teki 18 päivänä marraskuuta 1998 päätöksen 98/653/EY Portugalissa esiintyvän naudan tarttuvan enkefalopatian takia tarpeellisista kiireellisistä suojatoimenpiteistä⁽⁵⁾ ja sääti näin Portugalissa ilmenneiden BSE-tapausten edellyttämistä kiireellisistä suojatoimenpiteistä ja kielsi muun muassa tiettyjen eläinten ja eläimistä saatavien sivutuotteiden viennin Portugalista muihin jäsenvaltioihin.
- (22) Lieventääkseen BSE:n torjumiseen liittyvistä toimenpiteistä aiheutuvia seurauksia Portugalin valtio otti vuodesta 1999 lähtien kannettavakseen kaikki nisäkkäiden ja siipikarjan lihan sivutuotteiden keruusta, käsittelystä ja hävittämisestä aiheutuvat kustannukset. Portugalin valtio otti vastuun sivutuotteiden keruusta, käsittelystä ja hävittämisestä ja tästä aiheutuvista kustannuksista 4 päivänä joulukuuta 1998 annetulla decreto-lei-säädöksellä 393-B/98⁽⁶⁾ (jäljempänä 'decreto-lei-säädös 393-B/98').
- (23) Decreto-lei-säädöksen 393-B/98 4 pykälän 3 momentissa säädetään mahdollisuudesta periä teurastamoilta maksuja, joilla rahoitetaan tietyn raaka-aineen hävittäminen. Portugalin viranomaisilta saatujen tietojen mukaan kyseistä maksua ei alettu periä teurastamoilta.
- (24) Portugalin viranomaiset selittivät, ettei niillä ollut riittävästi erikoislaitteita voidakseen taata jätteiden asianmukaisen käsittelyn ja että tästä syystä niiden oli ollut pakko ostaa nämä valtion vastuulle luonteensa puolesta kuumat palvelut yksityiseltä sektorilta.

⁽³⁾ Päätös K(2006) 576, joka ilmoitettiin Portugalille 21 päivänä helmikuuta 2006 päivätyllä kirjeellä SG(2006) D/200772.

⁽⁴⁾ EUVL C 109, 13.5.2009, s. 9.

⁽⁵⁾ EYVL L 311, 20.11.1998, s. 23.

⁽⁶⁾ Portugalin virallinen lehti (Diário da República), I-sarja A, nro 280, 4.12.1998, s. 6708.

- (25) Portugalin viranomaiset selittivät, että nämä yleisen edun vuoksi suoritettavat toimet oli annettu yksityisen sektorin tehtäväksi 8 päivänä kesäkuuta 1999 annetun decreto-lei-säädöksen 197/99 (7) mukaisesti, jolla saatettiin julkisia palveluhankintoja, julkisia tavaranhankintoja ja julkisia rakennusurakoita koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta annettujen direktiivien 92/50/ETY, 93/36/ETY ja 93/37/ETY muuttamisesta 13 päivänä lokakuuta 1997 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 97/52/EY (8) osaksi kansallista lainsäädäntöä. Kyseiset palvelut tuottavat yksityiset yritykset valittiin sillä perusteella, että niillä oli tekniset valmiudet hoitaa nämä yleisen edun vuoksi toteutettavat toimet moitteetomasti, kun huomioon otetaan lisäksi se, että kyseessä olevat sivutuotteet oli käsiteltävä turvallisella, nopealla ja tehokkaalla tavalla. Portugalin viranomaiset toimittivat esimerkin palvelunhankintasopimuksesta, joka oli ollut voimassa 1 päivästä syyskuuta 2004 31 päivään joulukuuta 2004.
- (26) Portugalin viranomaisten toimittamien tietojen mukaan tuotetuista palveluista maksettujen korvausten laskennassa käytetyt parametrit oli vahvistettu etukäteen 25 päivänä tammikuuta 1999 tehdyssä yhteisessä päätöksessä (9). Päätöksen sisältöä tarkistettiin säännöllisin väliajoin, ja sitä muutettiin 6 päivänä huhtikuuta 2001 tehdyllä yhteisellä päätöksellä 324/2001 (10) ja 19 päivänä helmikuuta 2002 tehdyllä yhteisellä päätöksellä 124/2002 (11).
- (27) Neuvosto kielsi päätöksellä 2000/766/EY (12) lähes kaikkien eläinlajien sivutuotteiden käytön rehussa ja määräsi sivutuotteet hävitettäväksi kaikissa jäsenvaltioissa, myös Portugalissa.
- (28) Portugalin viranomaiset selittivät, että päätöksen johdosta kyseisten jätteiden määrä kasvoi ja samoin tapahtui myös kyseisistä toimista aiheutuville kustannuksille.
- (29) Komissio päätti päätöksellä 2001/376/EY (13) pysyttää Portugalia koskevan päätöksen 98/653/EY.
- (30) Muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden terveys säännöistä 3 päivänä lokakuuta 2002 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1774/2002 (14) säädetään eri sivutuotteisiin sovellettavat eläimistä saatavien sivutuotteiden keruuta, käsittelyä ja hävittämistä koskevat erityiset säännöt.
- (31) Portugalin viranomaiset selvensivät, että noudattaakseen tässä yhteydessä annettuja sitoumuksiaan, ne päättivät siirtää kyseisistä toimista aiheutuvat kustannukset alalla toimiville talouden toimijoille noudattaen tiukasti saastuttaja maksaa -periaatetta ja pitämällä samalla huolen kansanterveyden suojelusta, koska viranomaiset ovat siitä vastuussa ja kansanterveys oli edelleen tärkeää taata. Portugali otti näin ollen käyttöön 25 päivänä syyskuuta 2002 annetussa decreto-lei-säädöksessä 197/2002 säädetyn järjestelmän.
- (32) Decreto-lei-säädös 197/2002 tuli voimaan lokakuussa 2002, josta lähtien nisäkkäiden ja siipikarjan lihan sivutuotteiden keruusta, kuljetuksesta, käsittelystä ja hävittämisestä aiheutuvat kustannukset on rahoitettu veroluonteisella maksulla, jota peritään teurastamoilta, luullisen naudan- ja sianlihan maahantuojailta sekä yhteisön sisäisiltä toimijoilta eli luullisen naudan- ja sianlihan alan toimijoilta ja tällaisen lihan vastaanottajilta.
- (33) Portugalin viranomaiset ilmoittivat 20 päivänä tammikuuta 2003 päivätyssä kirjeessä, että seuraavat toimijat oli vapautettu maksusta:
- teurastamot, jotka huolehtivat kaikkien sekä teurastamon tiloissa että leikkaamoissa syntyvien sivutuotteiden keruusta, käsittelystä ja hävittämisestä, erikseen määriteltyjä riskiaineita lukuun ottamatta, luomalla itsenäiset valmiudet kyseisten sivutuotteiden käsittelyyn (katso decreto-lei-säädöksen 197/2002 liitteessä 2 oleva 2 kohta);
 - luuttoman lihan maahantuoja ja yhteisön sisäiset toimijat, koska luuttomasta lihasta ei synny yhteisön lainsäädännön ja kansallisen lainsäädännön mukaista pakollista käsiteltävä edellyttäviä sivutuotteita.
- (34) Portugalin viranomaiset ilmoittivat, että maksujen perimisestä saaduilla tuloilla on rahoitettu yksinomaan nisäkkäiden ja siipikarjan lihan sivutuotteiden – myös erikseen määriteltyjen riskiainesten – keruuseen, kuljetukseen, käsittelyyn ja hävittämiseen olennaisesti liittyvistä toimista aiheutuvat kustannukset.
- (35) Maksujen suuruudesta on säädetty decreto-lei-säädöksen 197/2002 liitteessä 1 seuraavassa esitetyllä tavalla kunkin lajin osalta ja suhteessa painoon:

(euroissa)

Laji/tyyppi	Nauta	Sika	Lam-paat/vuohet	Siipikarja	Muut
Maksu/ru-hokilo	0,05	0,04	0,03	0,06	0,06

(7) Portugalin virallinen lehti (Diário da República), I-sarja A, nro 132, 8.6.1999, s. 3171.

(8) EYVL L 328, 28.11.1997, s. 1.

(9) Portugalin virallinen lehti (Diário da República), II-sarja, nro 20, 25.1.1999, s. 935.

(10) Portugalin virallinen lehti (Diário da República), II-sarja, nro 82, 6.4.2001, s. 6270.

(11) Portugalin virallinen lehti (Diário da República), II-sarja, nro 42, 19.2.2002, s. 3158.

(12) EYVL L 303, 7.12.2000, s. 32.

(13) EYVL L 132, 15.5.2001, s. 17.

(14) EYVL L 273, 10.10.2002, s. 1.

- (36) Erikseen määriteltyjen riskiainesten keruun, kuljetuksen, käsittelyn ja hävittämisen rahoittamiseksi decreto-lei-säädöksen 197/2002 2 pykälän 2 momentissa säädetään vain teurastamoilta perittävästä kiinteämääräisestä maksusta, jonka suuruus on 0,30 euroa / kilogrammaa riskiainesta.
- (37) Kaikki maksut maksetaan käännettyä verovelvollisuusmenettelyä noudattaen Instituto Nacional de Intervenção e Garantia Agrícola (INGA) -nimiselle julkiselle laitokselle. Toimijoilta perittävät maksut katsottiin INGA:n tuloiksi, ja ne maksettiin sille suoraan.
- (38) Kuten tämän päätöksen johdanto-osan 32 ja 33 kappaleessa todetaan, decreto-lei-säädöksen 197/2002 4 pykälässä täsmennetään, että teurastamoilla on myös mahdollisuus järjestää sivutuotteiden keruu, käsittely ja hävittäminen, erikseen määriteltyjä riskiaineita lukuun ottamatta, joko alihankintana kolmansilta osapuolilta tai huolehtimalla siitä itse voimassa olevien lainsäädännön säännösten mukaisesti. Jos teurastamo huolehtii itse teurastamolla syntyvien sivutuotteiden keruusta, käsittelystä ja hävittämisestä, erikseen määriteltyjä riskiaineita lukuun ottamatta, maksu määräytyy decreto-lei-säädöksen 197/2002 liitteen 2 mukaisesti seuraavalla tavalla:

(euroissa)

Laji/tyyppi	Nauta	Sika	Lammas/vuohi	Siipikarja	Muut
Maksu/ruhokilo	0,03	0,02	0,00	0,00	0,00

- (39) Jos teurastamo huolehtii kaikkien sekä teurastamon tiloissa että leikkaamoissa syntyvien sivutuotteiden keruusta, käsittelystä ja hävittämisestä, erikseen määriteltyjä riskiaineita lukuun ottamatta, sen ei tarvitse maksaa maksua lainkaan.
- (40) Decreto-lei-säädöksen 197/2002 5 pykälän mukaan INGA:n tehtävänä on valvoa, että teurastamot maksavat maksut, ja tätä varten teurastamojen on pidettävä ajantasaista rekisteriä ruhojen määrästä ja painosta. INGA:n tehtävänä on lisäksi valvoa, että maksut maksetaan Euroopan unionista peräisin olevia tuotteita tuotaessa ja vastaanottaessa, ja kyseisten toimijoiden/vastaanottajien on pidettävä ajantasaista rekisteriä kaikista liiketoimituksista.
- (41) Jos teurastamot valitsevat tämän vaihtoehtoisen järjestelmän, niiden on toimitettava kyseiset hankkeet etukäteen INGA:n arvioitavaksi sekä annettava suorittaa kaikki viranomaisten määräämät tarkastukset.
- (42) Portugalin viranomaiset vakuuttivat, että kyseistä palvelua tuotetaan yksinomaan niille laitoksille, joissa syntyy

pakollista hävittämistä edellyttäviä sivutuotteita, ja että maksulla vain siirretään kyseisistä toimista aiheutuvat kustannukset näiden laitosten maksettaviksi.

- (43) Maksuista saatavien tulojen ja niillä rahoitettavien palvelujen kustannusten vastaavuuden osalta Portugalin viranomaiset ilmoittivat, että jokainen decreto-lei-säädöksen 197/2002 liitteiden I ja II mukaisista maksuista sekä 2 pykälän 2 kohdassa määritetty erikseen määriteltyjä riskiaineita koskeva maksu on laskettu tuotettavien palvelujen todellisten kustannusten perusteella, kun huomioon otetaan kustakin eläinlajista syntyvien sivutuotteiden luonne ja merkittävyys.
- (44) Portugalin viranomaisten mielestä tätä rahoitusta voidaan pitää kaikilta kannoilta käyttäjien maksamana korvauksena yleisen edun mukaisesta julkisesta palvelusta. Maksuvelvollisten toimijoiden maksamien maksujen määrät määräytyvät suoraan julkiseen palveluun toimitetun jätteen määrän ja jätteen hävittämisestä aiheutuvien tosiasiallisten kustannusten perusteella. Portugalin viranomaiset toimitivat näiden väitteiden todisteeksi asiakirjoja, joihin oli koottu palvelujen kustannukset vuosilta 1999–2005, sekä vuodelta 2003 asiakirjan, johon oli koottu erityyppisiä sivutuotteita koskevista maksuista saadut tulot, joita ei ollut kuitenkaan jaoteltu sen mukaan, oliko maksut peritty tuontituotteista vai kotimaisista tuotteista.
- (45) Selvittäessään, voivatko tuontituotteet hyötyä järjestelmästä kotimaisten tuotteiden tavoin, Portugalin viranomaiset vakuuttivat, että saastuttaja maksaa -periaatteen mukaisesti niin teurastamoilta, tuonnista kuin luullisella lihalla käytävästä yhteisön sisäisestä kaupasta perityt maksut vastasivat kustannuksia, jotka aiheutuivat syntyvien sivutuotteiden käsittelystä koko lihantuotantoketjussa loppukuluttajalle asti.
- (46) Portugalin viranomaisten mukaan luullisen lihan tuonnissa syntyy sivutuotteita, ja näin ollen se hyöty keruu-, kuljetus-, käsittely- ja hävittämispalvelusta, joten kyseisten maksujen periminen on perusteltua.
- (47) Portugalin viranomaisten mielestä rahoitetut toimet ovat yleisen edun mukaisia, koska BSE-kriisin johdosta kävi ilmeiseksi, että teurastamojätteen hävittäminen on valtion toimivaltaan kuuluva julkisen palvelun tehtävä, sillä se on tärkeää ihmisten ja eläinten terveyden sekä ympäristön suojelemiseksi.
- (48) Decreto-lei-säädöksellä 197/2002 perustettu järjestelmä kumottiin 7 päivänä lokakuuta 2003 annetulla decreto-lei-säädöksellä 244/2003⁽¹⁵⁾ (jäljempänä 'decreto-lei-säädös 244/2003'), joka tuli voimaan 22 päivänä lokakuuta 2003 ja jolla perustettiin ihmisravinnoksi soveltumattomia eläimistä saatavia sivutuotteita koskeva yleinen järjestelmä sekä siirtymäjärjestelmä.

⁽¹⁵⁾ Portugalin virallinen lehti (Diário da República), I-sarja A, nro 232, 7.10.2003, s. 6603.

- (49) Yleisen järjestelmän mukaan teurastamoiden, leikkaamoiden, hautomoiden ja munantuotantolaitosten on huolehdittava yksikössään syntyvän 1, 2 ja 3 luokkaan kuuluvan aineksen keruusta, kuljetuksesta, varastoinnista, käsittelystä ja hävittämisestä asetuksen (EY) N:o 1774/2002 mukaisesti joko itse tai teettämällä sen alihankintana kolmansilla osapuolilla ja toteuttamalla näin eläinlääkintäasioiden pääosaston (Direcção-Geral de Veterinária, DG V) etukäteen hyväksymän suunnitelman.
- (50) Teurastamoiden, leikkaamoiden, hautomoiden ja munantuotantolaitosten on esitettävä 3 luokkaan kuuluvan aineksen hävittämistä tai käyttösuunnitelma eläinlääkintäasioiden pääosaston hyväksyttäväksi 90 päivän kuluessa decreto-lei-säädöksen 244/2003 voimaantulosta tai sen toiminnan alkamisesta. INGA jatkaa 3 luokkaan kuuluvan aineksen osalta sivutuotteiden keruun, kuljetuksen, käsittelyn, väliaikaisen varastoinnin ja hävittämisen varmistamista decreto-lei-säädöksen 197/2002 mukaisesti, kunnes eläinlääkintäasioiden pääosasto on hyväksynyt suunnitelman. Teurastamoiden, leikkaamoiden, hautomoiden ja munantuotantolaitosten omistajien on maksettava decreto-lei-säädöksen 197/2002 liitteessä 1 vahvistetut maksut, kunnes 3 luokkaan kuuluvaa ainesta koskeva suunnitelma on hyväksytty, lukuun ottamatta kyseisessä säädöksessä säädettyä vaihtoehtoista järjestelmää käyttäviä yksiköitä, joiden on maksettava mainitun decreto-lei-säädöksen liitteessä 2 vahvistetut maksut.
- (51) Myös siirtymäjärjestelmässä INGA jatkaa näiden palvelujen varmistamista 1 ja 2 luokkaan kuuluvan aineksen osalta.
- (52) Teurastamoiden ja leikkaamoiden on esitettävä 1 ja 2 luokkaan kuuluvan aineksen osalta hävittämistä tai käyttösuunnitelma 30 päivän kuluessa siirtymäjärjestelmän soveltamisen päättymisestä marraskuussa 2005. Niiden on maksettava 0,35 euroa kilogrammalta 1 tai 2 luokkaan kuuluvaa ainesta, kunnes suunnitelma on hyväksytty. Kun hävittämistä tai käyttösuunnitelma on hyväksytty, ne vapautuvat maksuvelvollisuudesta.
- (53) Kun teurastamot ja leikkaamot lähettävät eläinlääkintäasioiden pääosastolle suunnitelman, joka koskee 1 ja 2 luokkaan kuuluvan aineksen hävittämisessä tarvittavia toimia, ne ottavat vastuun näistä toimista aiheutuvista kuluista ja niille tehdään kyseisen toimivaltaisen viranomaisen suorittamat tarkastukset. Decreto-lei-säädöksen 244/2003 3 pykälän 4 momentin mukaan järjestelmän soveltaminen päättyy kahden vuoden kuluttua säädöksen voimaantulosta.
- (54) Decreto-lei-säädöksen 244/2003 mukaisen siirtymäjärjestelmän soveltaminen päättyi marraskuussa 2005. Portugalin viranomaiset ilmoittivat 1 päivänä huhtikuuta 2011 päivätyssä kirjeessään, että decreto-lei-säädöksen 244/2003 siirtymäjärjestelmän soveltamisen päätyttyä toimijat ovat alkaneet vastata teurastamoissa ja leikkaamoissa syntyvien sivutuotteiden hävittämiskustannuksista hyödyntämällä jätteen siten, että siitä jalostetaan biopolttoainetta, sekä viemällä jauhoja.
- (55) Menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä komissio selitti epäilevänsä, että kyseessä saattoi olla sisämarkkinoille mahdollisesti soveltumaton tuki, jota on myönnetty kyseisen aineksen keruun, kuljetuksen, käsittelyn ja hävittämispalveluja tuottaville yrityksille; teurastamoille ja leikkaamoille; luullisen naudan-, sian- ja siipikarjanlihan tuojille; yhteisön sisäisille toimijoille ja kasvattajille.
- (56) Komissio toisti ensimmäisessä tietojen antamista koskevassa välipäätöksessä esitetyt kysymykset. Se ilmoitti epäilevänsä kyseisen aineksen keruun, kuljetuksen, käsittelyn ja hävittämispalveluja tuottavien yritysten hyväksi myönnetyn tuen osalta, olivatko tarkastelun kohteena olevat palvelut luonteeltaan julkisen edun mukaisia, kuten Portugalin hallitus esitti, etenkin kun otetaan huomioon asiassa Altmark annettu tuomio⁽¹⁶⁾. Komissio ilmoitti epäilevänsä teurastamoiden ja leikkaamoiden; luullisen naudan-, sian- ja siipikarjanlihan tuojien ja alan yhteisön sisäisten toimijoiden hyväksi myönnetyn tuen osalta, vastasivatko alalta perityt maksut keruupalveluista aiheutuvia todellisia kustannuksia, ja pyysi asiasta lukumääräisiä tietoja. Komissio ilmoitti epäilevänsä vielä kasvattajille myönnetyn tuen osalta, että kasvattajat saattoivat saada käyttöön otetusta järjestelmästä etua, koska niiden ei tarvinnut maksaa maksua.
- (57) Tämän jälkeen komissio tarkasteli alustavasti kyseisten toimenpiteiden soveltuvuutta sisämarkkinoille vuodesta 1998 voimassa olleiden suuntaviivojen perusteella ja toteasi, ettei sillä ollut menettelyn aloittamista koskevan päätöksen tekohetkellä riittävästi tietoja voidakseen tehdä päätelmiä toimenpiteiden soveltumisesta sisämarkkinoille.

III PORTUGALIN ESITTÄMÄT HUOMAUTUKSET

- (58) Huomautuksissaan Portugali muistutti aluksi, että maan tilanne vuonna 1998 oli ollut hyvin erityinen BSE:n vuoksi. Portugalin viranomaiset viittasivat erityisesti päätökseen 98/653/EY, jossa kielletään tiettyjen tuotteiden, kuten lihaluujauhon, vienti sellaisenaan tai muiden tuotteiden osana Portugalin alueelta muihin jäsenvaltioihin tai kolmansiin maihin. Tässä yhteydessä Portugali laati BSE:n valvonta-, tarkastus- ja torjuntasuunnitelman, jonka komission pysyvä eläinlääkintäkomitea hyväksyi. Komissio päätti 18 päivänä huhtikuuta 2001 pysyttää Portugalia koskevan vientikiellon, joka poistettiin vasta vuonna 2004 komission asetuksella (EY) N:o 1993/2004⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁶⁾ Asia C-280/00, Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg, tuomio 24 päivänä heinäkuuta 2003, Kok., s. I-7747.

⁽¹⁷⁾ EUVL L 344, 20.11.2004, s. 12.

- (59) Portugali väitti, että kaikki vuosina 1998–2004 toteutetut toimenpiteet tehtiin kansanterveyttä uhkaavan hätätilanteen vuoksi. Portugalin hallinnon tavoitteena olikin saada toimenpiteet toteutettua välittömästi, kunnes toimijat saivat tehtyä tarvittavat järjestelyt pystyäkseen hoitamaan tehtävät itse, jolloin valtio vain valvoisi toimia. Portugalin mielestä kansanterveyden suojeleminen on ylemmän tason oikeushyvä, jonka perusteella valtioneuvoston päätöksistä voidaan poiketa.
- (60) Portugalin viranomaisten mukaan päätöksellä 98/653/EY ja pidentämällä sen voimassaoloaikaa estettiin Portugalin valtion BSE-kriisin ratkaisemiseksi toteuttamia toimenpiteitä vääristämästä markkinoita ja häihtaamasta näin jäsenvaltioiden välistä kauppaa. Portugali totesi, että edellä mainittujen tuotteiden vientikiellon vuoksi kauppaa ei käyty, joten kilpailu ei voinut vääristyä.
- (61) Portugali ilmoitti ensinnäkin, ettei vuonna 1998 myönnetty lainkaan tukea, ja osoittaa tämän 4 päivänä joulukuuta 1998 annetun decreto-lei-säädöksen 393-B/98 voimaantulopäivällä. Vasta silloin Portugalin valtio otti poikkeuksellisesti ja väliaikaisesti vastuun sivutuotteiden keruusta, käsittelystä ja hävittämisestä.
- (62) Decreto-lei-säädöksen 393-B/98 tultua voimaan Portugalin valtio otti sivutuotteiden keruusta, käsittelystä ja hävittämisestä aiheutuvat kustannukset vastatakseen decreto-lei-säädöksen 197/2002 voimaantuloon asti. Tältä osin Portugalin viranomaiset esittivät, että Portugalin valtion on katsottava kantaneen vastuun näistä toimenpiteistä lyhyellä aikavälillä, sillä järjestelmää muutettiin jälkikäteen, ja käyttöön otetun maksun avulla alalta voitiin periä nisäkkäiden ja siipikarjan lihan sivutuotteiden, myös erikseen määriteltyjen riskiainesten, keruuta, kuljetusta, käsittelyä ja hävittämistä koskevien toimien rahoitus.
- (63) Mainittujen toimenpiteiden kustannusten osalta Portugalin viranomaiset totesivat, että korvauksen laskennassa käytetyt parametrit oli vahvistettu etukäteen yhteisessä päätöksessä, joka oli julkaistu Portugalin virallisessa lehdessä (Diário da República). Portugalin viranomaiset mainitsivat kolme päätöstä⁽¹⁸⁾, joissa ilmoitettiin palvelujen hinnat (keruu, kuljetus, käsittely ja suursäkkeihin pakkaaminen tuotekiloa kohti). Huomioon otettiin eläimistä saatavien sivutuotteiden käsittelystä vastaaville, muualla kuin teurastamoiden yhteydessä sijaitseville yksiköille näistä toimista aiheutuvat kulut. Huomioon otettiin myös juoksevat kulut, kuten energia- ja polttoainekulut, palkat sekä vakuuutukset. Nämä parametrit olivat samoja kaikkien palveluntuottajien osalta. Portugalin viranomaisten mukaan voitto oli 30–39,5 prosenttia, mikä vastasi viranomaisten mielestä liiketoiminnan keskimääräistä voittomarginaalia tai jäi jopa sen alle. Portugalin viranomaiset liittivät mukaan esimerkit päätöksissä vahvistettujen hintojen perusteena olevien parametrien soveltamisesta.
- (64) Yhteenvedona Portugalin valtio totesi, että myönnetyn tuen voitiin katsoa soveltuvan sisämarkkinoille, koska siinä sovellettiin poikkeusta saastuttaja maksaa -periaatteesta, koska tuki vastasi tuotettujen palvelujen kustannuksia ja koska tuolloin sovelletuissa suuntaviivoissa (TSE-testien, kuolleiden eläinten ja teurasjätteiden vuoksi myönnettäviä valtioneuvoston päätöksiä koskevat yhteisön suuntaviivat⁽¹⁹⁾) sallittiin tuen määräksi lyhyellä aikavälillä enintään 100 prosenttia todellisista kustannuksista.
- (65) Lokakuusta 2002 lähtien kustannusten maksamisen oikeusperustaksi muuttui decreto-lei-säädös 197/2002. Portugalin viranomaisten mielestä tarkasteltavina olevissa mak-suissa otettiin huomioon sivutuotteiden käsittelystä vastaavien yksikköjen toimista maksettavat hinnat. Kriisin jatkumisen vuoksi Portugalin viranomaiset pitivät valtion välityksellä toteutettuja toimenpiteitä edelleen perusteltuina.
- (66) Tehdyissä laskelmissa otettiin huomioon yrityksille aiheutuvat kokonaiskustannukset ja kohtuullinen voitto. Portugalin viranomaiset lähettivät vuoden 2003 kulujen ja kustannusten pohjalta laaditun esimerkin, joka viranomaisten mielestä osoittaa uuden järjestelmän tulojen ja kustannusten olevan tasapainossa ja jonka avulla voidaan määrittää palvelujen rahoittamiseen tarvittavat maksut.
- (67) Portugalin viranomaiset ilmoittivat samoin, ettei siipikarjanlihan sivutuotteiden keruuta, kuljetusta, käsittelyä ja hävittämistä rahoitettu teurastamoilta ja ruhojen, ruhon puolikkaiden ja muiden luullisten naudan- ja sianlihan palojen tuojilta perittävistä maksuista saatavilla tuloilla. Portugalin viranomaiset toivat esiin, että decreto-lei-säädöksen 197/2002 2 pykälän 1 momentin säännöstä on tulkittava yhdessä liitteen 1 kanssa, johon momentissa viitataan, ja tämän perusteella lihan sivutuotteiden keruun, kuljetuksen, käsittelyn ja hävittämisen rahoittavat kolmentyyppiset toimijat: naudan, sian, lampaan/vuohen, siipikarjan ja muun lihan teurastamot; ruhojen, ruhon puolikkaiden ja muiden luullisten naudan- ja sianlihan palojen tuojat ja tällaisten tuotteiden alan yhteisön sisäiset toimijat. Liitteeseen 1 sisältyi sarake, johon oli koottu niiltä siipikarjan teurastamoilta perittävät maksut, jotka eivät huolehdi siipikarjan teurastuksessa syntyvien sivutuotteiden keruusta, kuljetuksesta, käsittelystä ja hävittämisestä, kun huomioon otetaan, että yleensä tuoduista siipikarjan ruhoista ei synny sivutuotteita.

⁽¹⁸⁾ Yhteinen päätös 96/99, tehty 25 päivänä tammikuuta 1999; yhteinen päätös 324/2001, tehty 6 päivänä huhtikuuta 2001, ja yhteinen päätös 124/2002, tehty 19 päivänä helmikuuta 2002.

⁽¹⁹⁾ EYVL C 324, 24.12.2002, s. 2.

- (68) Portugalin viranomaiset ilmoittivat lisäksi, että decreto-lei-säädöksen 197/2002 liitteessä 2 asetettujen kahden maksun välinen ero perustui leikkaamoissa syntyvistä sivutuotteista aiheutuviin kustannuksiin.
- (69) Portugalin viranomaiset selittivät, että decreto-lei-säädösten 197/2002 ja 244/2003 mukaisesti kasvattajilta ei peritty lainkaan maksua, vaikka keruusta, kuljetuksesta, käsittelystä ja hävittämisestä aiheutuvilla kustannuksilla oli tosiasiaa vaikutusta koko lihantuotantoketjuun. Portugalin viranomaiset toimittivat tässä yhteydessä kaksi palveluista laadittua laskua, jotka oli päivätty 22 päivänä lokakuuta 2002 ja 28 päivänä lokakuuta 2003 ja jotka viranomaisten mukaan osoittivat teurastamojen perineen keruusta, kuljetuksesta, käsittelystä ja hävittämisestä aiheutuvat kustannukset kasvattajilta.
- (70) Portugalin viranomaiset vakuuttivat vielä, etteivät palvelut tuottavat yritykset voineet käyttää varoja mahdolliseen muuhun toimintaan, koska kyseiset yritykset harjoittivat yksinomaan eläinten sivutuotteiden keruuta, kuljetusta, käsittelyä ja hävittämistä.
- (71) Portugalin viranomaiset totesivat vielä, että decreto-lei-säädöksellä 244/2003 perustetun siirtymäjärjestelmän soveltaminen päättyi marraskuussa 2005, jolloin sivutuotteita tuottavat yksiköt alkoivat huolehtia kokonaan tehtävästä, josta valtio oli kantanut alun perin vastuun tilapäisesti niiden sijasta. Marraskuusta 2005 lähtien toimijat ovat vastanneet kustannuksista kokonaan ja saaneet tästä korvauksen hyödyntämällä jätteen siten, että se jalostetaan biopoltoaineeksi, ja viemällä jauhoja.
- (72) Portugalin viranomaisten mielestä sovellettavissa suunta-viivoissa asetetut edellytykset täyttyvät, koska sivutuotteita tuottavat toimijat alkoivat vähitellen maksaa sivutuotteiden hävittämisestä aiheutuvia kustannuksia niiltä perityn maksun kautta.
- saatavien sivutuotteiden keruu, kuljetus, käsittely- ja hävittäminen), joilla pyrittiin torjumaan ja vähentämään BSE:n tartuntariskiä kansanterveyden ja ympäristön suojelun varmistamiseksi. Tällaisten toimenpiteiden antaminen perustui valtaosin yhteisön lainsäädännössä asetettuihin vaatimuksiin.
- (75) INGA teki ITS:n ja SEBOL:n kanssa suoran hankintasopimuksen jätteiden keruusta, kuljetuksesta, käsittelystä ja hävittämisestä vuosina 1998–2005. ETSA mainitsi, että sopimus tehtiin samoin ehdoin kaikkien sellaisten yritysten kanssa, joilla oli valmiudet tuottaa vaaditut palvelut. INGA teki sopimuksia tämäntyyppisten palvelujen tuottamiseen hyväksytyjen yritysten kanssa ja vastasi tähän liittyvistä kuluista decreto-lei-säädöksen 393-B/98 6 pykälän mukaisesti 10 päivään lokakuuta 2002 asti. Palvelusta maksettavan hinnan laskennassa käytetyt parametrit oli vahvistettu yhteisessä päätöksessä 96/99, ja hinta määritettiin suhteessa raaka-aineen painoon ja sitä oli mahdollista tarkistaa, jos palveluntuottamisen olosuhteissa tapahtuisi muutoksia. SEBOL:lle ja ITS:lle maksettua hinnassa otettiin huomioon palveluntuottamisen arvioidut kustannukset, jotka liittyivät muun muassa kerätävän ja käsiteltävän jätteen painoon ja määrään sekä tiloilla kuolleiden eläinten keruujärjestelmän toimintaan ja hallintaan, mikä edellytti esimerkiksi ripeää keruuta eläimen kuolemaa koskevan ilmoituksen saapessa.
- (76) ETSA korosti, että vaikka palvelunhankintaa ei ollut tehty julkisen tarjouskilpailun kautta, palvelusta maksettu hinta kattoi aiheutuvat kustannukset, kun huomioon otetaan palvelusta saatavat tulot, ja tarjosi kohtuullisen ja perustellun voiton. Se mainitsi vielä, että palvelusta maksettavan korvauksen taso oli vaikuttanut siitä aina tehokkuuden periaatteen mukaiselta, sillä INGA:n maksama hinta vastasi vastaavista palveluista maksettavien hintojen eurooppalaista keskiarvoa ja koska vuoteen 2005 asti maksettu hinta oli ollut ETSA:n mukaan tosiasiaa alhaisempi kuin hinnat, jotka sisältyivät samoista palveluista myöhemmin tehtyihin sopimuksiin, jotka oli solmittu markkinaehtojen mukaisen vastikkeen määrittämiseksi järjestettyjen julkisten tarjouskilpailujen perusteella.

IV MUIDEN ASIANOSAISTEN HUOMAUTUKSET

- (73) ETSA esitti huomautuksensa 15 päivänä kesäkuuta 2009 päivätyllä kirjeellä. ETSA-konsernin yrityksiä ovat Indústria Transformadora de Subprodutos Animais, SA (ITS) ja Comércio e Indústria de Sebo, SA (SEBOL). Nämä yritykset tuottavat 1, 2 ja 3 luokkaan kuuluvien eläimistä saatavien sivutuotteiden keruu-, kuljetus-, käsittely- ja hävittämispalveluja Portugalissa, ja kuuluvat yrityksiin, joita Portugalin valtio käytti kyseisten palvelujen tuottamiseen tarkasteltavana olevalla ajanjaksolla. ETSA on siis valtion maksujen saaja, ja näin ollen asianosainen valtiontukea C 3/09 koskevassa menettelyssä.
- (74) ETSA muistutti aluksi BSE-kriisistä, jonka vuoksi Portugalin valtion oli toteutettava joukko ehkäiseviä toimenpiteitä (erityisesti 1, 2 ja 3 luokkaan kuuluvien eläimistä
- (77) Vuodesta 2005 lähtien palvelunhankintasopimukset alettiin tehdä kansainvälisten julkisten tarjouskilpailujen perusteella. Julkisia tarjouskilpailuja järjestettiin kolme: nautoihin ja hevosihin liittyvä valtakunnallinen tarjouskilpailu, lampaisiin ja vuohiin liittyvä tarjouskilpailu (etelä) sekä lampaisiin ja vuohiin liittyvä tarjouskilpailu (pohjoinen). ITS osallistui tarjouskilpailuihin osana konsortiota, jolle palvelunhankintasopimus myönnettiin. Mainituista kolmesta tarjouskilpailusta tehtiin kolme palvelunhankintasopimusta. ETSA mainitsee edellytyksinä muiden muassa jätteiden keruun, kuljetuksen, käsittelyn ja hävittämisen sekä pysyvän ja ajantasaisen toimintaa koskevan rekisterin ja arkiston ylläpitämisen. Maatalous- ja kalastusalan rahoituslaitoksen (Instituto de Financiamento da Agricultura e Pescas, IFAP I.P.) tehtävänä oli tarkistaa, että velvoitteita noudatettiin.

- (78) ETSA korosti, että hinnat vahvistettiin tehdyissä sopimuksissa etukäteen objektiivisesti ja läpinäkyvästi tonnimäärien ja kyseessä olevan eläinlajin perusteella. ETSA:n mukaan hinnat määräytyivät markkinaehtojen mukaisesti, ja niillä taattiin palvelunhankintasopimuksissa ja asiaankuuluvassa lainsäädännössä luetelluista julkisen palvelun velvoitteista aiheutuvien kustannusten asianmukainen kattaminen.
- (79) ETSA totesi lopuksi, että edellä esitetyn perusteella se ei saanut sääntöjenvastaista tukea ja että kaikki saadut varat olivat vain perusteltu vastike julkisen palvelun tuottamisesta.

V ARVIOINTI

1. SEUT-SOPIMUKSEN 107 ARTIKLAN 1 KOHDASSA TARKOITETUN TUEN OLEMASSAOLO

- (80) SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa määrätään, että jollei perussopimuksissa toisin määrätä, jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotain yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu sisämarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.
- (81) SEUT-sopimuksen 107 ja 109 artiklaa sovelletaan sianliha-alalla⁽²⁰⁾ näiden tuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä 29 päivänä lokakuuta 1975 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2759/75 21 artiklan nojalla, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna neuvoston asetuksella (EY) N:o 1913/2005⁽²¹⁾. Naudanliha-alalla⁽²²⁾ niitä sovelletaan näiden tuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä 17 päivänä toukokuuta 1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1254/1999 40 artiklan nojalla, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna neuvoston asetuksella (EY) N:o 1152/2007⁽²³⁾. Ennen viimeksi mainitun direktiivin antamista kyseisiä artikloja sovellettiin naudanliha-alalla neuvoston asetuksen (ETY) N:o 805/68⁽²⁴⁾ 24 artiklan nojalla. Artikloja sovelletaan lampaan- ja vuohenliha-alalla⁽²⁵⁾ näiden tuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä 3 päivänä marraskuuta 1998 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2467/98 22 artiklan nojalla, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EY) N:o 1913/2005. Siipikarjanliha-alalla⁽²⁶⁾ niitä sovelletaan näiden tuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä 29 päivänä lokakuuta 1975 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2777/75 19 artiklan nojalla, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna neuvoston asetuksella (EY) N:o 679/2006⁽²⁷⁾. Edellä luetellut asetukset kumottiin maatalouden yhteisestä markkinajärjestelystä ja tiettyjä maataloustuotteita koskevista erityissäännöksistä (yhteisiä

markkinajärjestelyjä koskeva asetus)⁽²⁸⁾ 22 päivänä lokakuuta 2007 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 1234/2007, jonka 180 artiklassa säädetään, että valtiontukisääntöjä sovelletaan edellä mainittuihin tuotteisiin.

- (82) Tuen luonne on selvitettävä kaikkien teurastamojätteen keruusta, kuljetuksesta, käsittelystä ja hävittämisestä sekä niiden rahoittamisesta hyötyvien toimijoiden tasolla. Komissio eritteli Portugalissa käyttöön otetulle järjestelmälle seuraavat mahdolliset tuensaajien ryhmät:

— kyseisen aineksen keruusta, kuljetuksesta, käsittelystä ja hävittämisestä huolehtivat yritykset;

— teurastamot ja leikkaamot; luullisen naudan-, sian- ja siipikarjanlihan tuojat ja yhteisön sisäiset toimijat eli luullisen naudan- ja sianlihan alan toimijat ja tällaisen lihan vastaanottajat;

— kasvattajat.

- (83) Mahdollisen tuen pitkän aikavälin arvioinnin osalta komissio eritteli menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä neljä ajanjaksoa sen mukaan, mitä eri yhteisön säännöksiä mahdollisten tukitoimenpiteiden arvioinnissa on sovellettava. Komissio jakoi ajanjaksot seuraavasti: vuodesta 1998 31 päivään joulukuuta 1999 eli ennen kuin maatalousalan valtiontukia koskevat yhteisön suuntaviivat tulivat voimaan, 1 päivästä tammikuuta 2000 31 päivään joulukuuta 2002 eli ennen kuin teurasjätteen ja kuolleiden eläinten hävittämisestä aiheutuviin kustannuksiin sekä tarttuvan spongiformisen ekefalopatian (TSE) testaukseen myönnettäviä valtiontukia koskevat suuntaviivat tulivat voimaan, 1 päivästä tammikuuta 2003 31 päivään joulukuuta 2006 eli ennen kuin maatalousalan uudet vuosina 2007–2013 sovellettavat suuntaviivat⁽²⁹⁾ tulivat voimaan sekä 1 päivästä tammikuuta 2007 nykyhetkeen.

- (84) Portugalin viranomaisten antamien lisätietojen – etenkin edellä kuvattua decreto-lei-säädöksen 244/2003 soveltamista ja mahdollisen tuen eri rahoitusmuotoja koskevien tietojen – perusteella komissio muutti hieman ajanjaksojen jaottelua ja otti kutakin mahdollista tuensaajien ryhmää koskevassa arvioinnissaan huomioon seuraavat ajanjaksot:

— 9 päivästä joulukuuta 1998 9 päivään lokakuuta 2002, jolloin voimassa oli decreto-lei-säädös 393-B/98;

⁽²⁰⁾ EYVL L 282, 1.11.1975, s. 1.

⁽²¹⁾ EUVL L 307, 25.11.2005, s. 2.

⁽²²⁾ EYVL L 160, 26.6.1999, s. 21.

⁽²³⁾ EUVL L 258, 4.10.2007, s. 3.

⁽²⁴⁾ EYVL L 148, 28.6.1968, s. 24.

⁽²⁵⁾ EYVL L 312, 20.11.1998, s. 1.

⁽²⁶⁾ EYVL L 282, 1.11.1975, s. 77.

⁽²⁷⁾ EUVL L 119, 4.5.2006, s. 1.

⁽²⁸⁾ EUVL L 299, 16.11.2007, s. 1.

⁽²⁹⁾ EUVL C 319, 27.12.2006, s. 1.

- 10 päivästä lokakuuta 2002 21 päivään lokakuuta 2003, jolloin voimassa oli decreto-lei-säädös 197/2002, lukuun ottamatta liitettä 2, jonka soveltamista jatkettiin decreto-lei-säädöksessä 244/2003 säädetyin siirtymäjärjestelmän yhteydessä;
- 22 päivästä lokakuuta 2003 marraskuuhun 2005, jolloin sovellettiin decreto-lei-säädöksessä 244/2003 säädettyä siirtymäjärjestelmää.

1.1 VALIKOIVAN EDUN OLEMASSAOLO

- (85) Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan tukena pidetään sellaisia toimenpiteitä, jotka muodossa tai toisessa ovat omiaan suosimaan yrityksiä välittömästi tai välillisesti tai joita on pidettävä sellaisena taloudellisena etuna, jota edunsaajayritys ei olisi saanut tavanomaisten markkinoilla sovellettavien ehtojen mukaan⁽³⁰⁾. Lisäksi tukena pidetään toimenpiteitä, jotka eivät ole avustuksia sanan suppeassa merkityksessä mutta jotka eri tavoin alentavat yrityksen vastattavaksi tavallisesti kuuluvia kustannuksia ja ovat siten sekä luonteeltaan että vaikutuksiltaan avustuksen kaltaisia⁽³¹⁾.

1.1.1 Valikoiva etu palveluja tuottaville yrityksille

- (86) Komission mielestä kyseisen aineksen keruu, kuljetus, käsittely ja hävittäminen ovat kaupallista toimintaa eli palvelujen tarjoamista korvausta vastaan, ja sitä voivat tehdä lukuisat talouden toimijat yhteisön markkinoilla. Tämä päätelmä perustuu erityisesti ETSA:n toimittamiin tietoihin, jotka on esitetty lyhyesti tämän päätöksen johdanto-osan 73 kappaleessa ja sitä seuraavissa kappaleissa.
- (87) Portugalin viranomaiset väittävät tämän taloudellisen toiminnan osalta, että kyseisiä palveluja tuottavat yritykset hoitavat yleisen edun mukaista julkisen palvelun tehtävää, joka on perusteltu kansanterveyteen ja ympäristönsuojeluun liittyvistä syistä. Portugalin viranomaiset korostavat tässä yhteydessä BSE-kriisiin liittyvää Portugalin erityistä tilannetta. Portugali väittääkin, että kaikki toimenpiteet toteutettiin kansanterveyttä uhkaavassa hätätilanteessa. Portugalin hallinnon tavoitteena oli näin ollen saada toimenpiteiden toteutus käyntiin välittömästi ja jatkaa niitä siihen saakka, kunnes toimijat saisivat tehtyä tarvittavat järjestelyt voidakseen hoitaa tehtävät itse siten, että valtio vain valvoo niitä (katso tämän päätöksen johdanto-osan 21 ja 59 kappale).
- (88) ETSA katsoi huomautuksissaan, ettei se ollut saanut sääntöjenvastaista tukea vaan että kaikki saadut varat olivat pelkkä perusteltu vastike julkisen palvelun tuottamisesta (katso tämän päätöksen johdanto-osan 79 kappale).
- (89) Yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Altmark antaman tuomion⁽³²⁾ perusteella julkisen palvelun tarjoamiseen tarkoitetut julkiset tuet eivät kuulu SEUT-sopimuksen

107 artiklan soveltamisalaan, koska ne on katsottava korvaukseksi, joka maksetaan vastikkeena korvauksen saavan yrityksen tarjoamista palveluista julkisen palvelun velvoitteiden täyttämiseksi. Tuomioistuimen mukaan seuraavien edellytysten on täyttyttävä:

- ensinnäkin julkisen palvelun velvoitteiden täyttäminen on annettava tosiasiaa edunsaajayrityksen tehtäväksi ja nämä velvoitteet on määritettävä selkeästi;
- toiseksi ne parametrit, joiden perusteella korvaus lasketaan, on vahvistettava etukäteen objektiivisesti ja läpinäkyvästi;
- kolmanneksi korvaus ei saa ylittää sitä, mikä on tarpeen, jotta voidaan kattaa kaikki ne kustannukset tai osa niistä kustannuksista, joita julkisen palvelun velvoitteiden täyttäminen aiheuttaa, kun otetaan huomioon kyseisestä toiminnasta saadut tulot ja kyseisten velvoitteiden täyttämisestä saatava kohtuullinen voitto;
- neljänneksi silloin, kun julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisestä vastaavaa yritystä ei tietyssä konkreettisesti tapauksessa valita sellaisessa julkisissa hankintoja koskevassa menettelyssä, jossa on mahdollista valita se ehdokas, joka kykenee tuottamaan kyseiset palvelut julkisyhteisön kannalta vähäisimmin kustannuksin, tarvittavan korvauksen taso on määritettävä tarkastelemalla sellaisia kustannuksia, joita hyvin johdetulle ja asetettujen julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisen kannalta riittävillä välineillä varustetulle keskivertoyritykselle aiheutuisi kyseisten velvoitteiden täyttämisestä, kun otetaan huomioon toiminnasta saadut tulot ja kyseisten velvoitteiden täyttämisestä saatava kohtuullinen voitto.

- (90) Komissio soveltaa asiassa Altmark annettua tuomiota nyt tarkasteltavana olevaan asiaan ja katsoo näin ollen seuraavaa:

a) SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu varsinainen yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvä palvelu

- (91) Aivan ensimmäiseksi on tutkittava, onko tarkasteltavana olevassa asiassa kyse SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua varsinaisesta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvästä palvelusta.
- (92) Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella jäsenvaltioilla on huomattava harkintavalta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen määrittelyssä, lukuun ottamatta aloja, joilla on jo annettu asiaan liittyvää unionin lainsäädäntöä. Komission tehtävänä on siis varmistaa, että tätä harkintavaltaa käytetään ilman ilmeisiä virheitä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen määrittelyssä.

⁽³⁰⁾ Em. asia Altmark, tuomion 84 kohta.

⁽³¹⁾ Asia C-355/00, Freskot, tuomio 22 päivänä toukokuuta 2003, Kok., s. I-5263, 83 kohta.

⁽³²⁾ Em. tuomion 88 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

- (93) Erilaisia spongiformisen enkefalopatian (TSE) muotoja on havaittu 1990-luvulta lähtien sekä ihmisissä että eläimissä. Vuonna 1996 saatiin näyttöä BSE-taudinaiheuttajien ja Creutzfeldt-Jacobin taudin uuden muodon samankaltaisuudesta. Vuodesta 1990 lähtien yhteisössä on toteutettu toimenpiteitä ihmisten ja eläinten terveyden suojelemiseksi BSE-riskiltä. Nämä toimenpiteet perustuvat eläinten terveyttä ja ympäristöä koskevissa direktiiveissä säädettyihin suoja-toimenpiteitä koskeviin säännöksiin. Päätöksellä 2000/766/EY jäsenvaltiot veloitettiin varmistamaan, että direktiivissä 90/667/EY⁽³³⁾ tarkoitettu eläinjäte kerätään, kuljetetaan, käsitellään, varastoidaan ja hävitetään mainitun direktiivin, komission päätöksen 97/735/EY⁽³⁴⁾ ja neuvoston päätöksen 1999/534/EY⁽³⁵⁾ mukaisesti. Näin ollen asetuksessa (EY) N:o 1774/2002 määritettiin muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden terveys säännöt ja säädettiin jäsenvaltioiden velvollisuudesta valvoa asianmukaisin toimenpitein ja riittävän infrastruktuurin avulla eläimistä saatavien sivutuotteiden keruuta, kuljetusta ja hävittämistä.
- (94) Koska unionin tuomioistuin on tunnustanut, että tietystä jätteestä huolehtiminen voi olla yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvä palvelu⁽³⁶⁾, ja kun otetaan huomioon edellä mainittu BSE-kriisiin liittyvä erityistilanne, komissio ei vastusta millään tavalla sitä, että Portugalin viranomaiset ovat halunneet pitää ihmisravinnoksi soveltumattomien ruhojen ja muun eläinjätteen keruuta ja myöhempiä hävittämistä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvinä palveluina vuosina 1999–2005, jolloin Portugalin valtio vastasi näistä toimista joko kokonaan (1999–2003) tai osittain (2003–2005). Kyseessä on kansanterveyden ja ympäristön suojelun kannalta perusteltu päätös, ja näin ollen sen voidaan katsoa kuuluvan SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen yleisten taloudellisten tarkoitusten käsitteeseen.

b) Julkisen palvelun velvoitteen täyttäminen

- (95) Asiassa Altmark annetussa tuomiossa edellytetään, että toimivalta annetaan yhdellä tai useammalla virallisella toimenpiteellä, joka on kansallisen oikeuden mukaan oikeudellisesti velvoittava. Asiassa Altmark annetussa tuomiossa asetetun ensimmäisen edellytyksen osalta on todettava, että decreto-lei-säädöksillä 393-B/98 ja 244/2003 ihmisravinnoksi soveltumattomien eläimistä saatavien sivutuotteiden keruusta, kuljetuksesta, käsittelystä ja hävittämisestä tehtiin pakollista. Decreto-lei-säädöksen 393-B/98 6 pykälän mukaan INGA vastaa kulu-tukseen soveltumattomien eläimistä saatavien sivutuotteiden keruusta, käsittelystä ja hävittämisestä ja valitsee

nämä palvelut toteuttavat yritykset. Yhteisessä päätöksessä 95/99 asetettiin etukäteen parametrit, joiden perusteella julkisesta palvelusta maksettava korvaus laskettiin, sekä muut palvelun tuottamiseen liittyvät velvoitteet, kuten yrityksen velvollisuus kerätä kaikki Portugalin alueella syntyvät sivutuotteet lainsäädännössä säädettyjen terveyttä ja tekniikkaa koskevien säännösten mukaisesti.

- (96) Portugalin viranomaisten mukaan palveluja tuottavien yritysten velvollisuudet oli määritelty selkeästi palvelunhankintasopimuksissa. Komissiolle toimitettiin esimerkkinä vuoden 2003 palvelunhankintasopimus, joka oli tehty decreto-lei-säädöksen 393-B/98 pohjalta.
- (97) Komissio toteaa, että palveluja tuottavan yrityksen velvollisuudet oli määritelty selkeästi Portugalin viranomaisten esittämässä palvelunhankintasopimuksessa. Kun huomioon otetaan decreto-lei-säädöksen 393-B/98 ja yhteisen päätöksen säännökset sekä komissiolle toimitettu esimerkki palvelunhankintasopimuksesta, komissio toteaa asiassa Altmark annetussa tuomiossa asetetun ensimmäisen edellytyksen täyttyvän.
- c) **Etukäteen objektiivisesti ja läpinäkyvästi vahvistetut parametrit**
- (98) Komissio katsoo käytössään olevien tietojen perusteella toisen edellytyksen osalta, että korvauksen laskennassa käytetyt parametrit oli vahvistettu etukäteen objektiivisesti ja läpinäkyvästi. Laskentamenetelmä ja mukaan luettavat kustannukset on määritelty Portugalin viranomaisten tekemissä yhteisissä päätöksissä (katso tämän päätöksen johtanto-osan 26 kappale). Tietoja tarkistettiin säännöllisin väliajoin edellisten tilikausien perusteella. Vuodesta 2005 lähtien järjestettiin julkisia tarjouskilpailuja. Käytettävissään olevien tietojen perusteella komissio katsoo asiassa Altmark annetussa tuomiossa asetetun toisen edellytyksen täyttyvän.

d) Palvelusta aiheutuvien kustannusten kattamiseen tarvittava korvaus

- (99) Portugalin viranomaiset ja asianosainen osapuoli ilmoittivat kolmannen edellytyksen osalta, ettei korvaus ylittänyt sitä, mikä on tarpeen julkisen palvelun velvoitteiden täyttämistä aiheutuvien kustannusten kattamiseksi kokonaan tai osittain, kun huomioon otetaan näiden velvollisuuksien täyttämistä saadut tulot ja kohtuullinen voitto.

⁽³³⁾ EYVL L 363, 27.12.1990, s. 51.

⁽³⁴⁾ EYVL L 294, 28.10.1997, s. 7.

⁽³⁵⁾ EYVL L 204, 4.8.1999, s. 37.

⁽³⁶⁾ Asia C-209/98, FFAD, tuomio 23 päivänä toukokuuta 2000, Kok., s. I-3743, 75 kohta; ks. myös asia C-126/01, GEMO, tuomio 20 päivänä marraskuuta 2003, Kok., s. I-13769, 21 kohta.

- (100) Komissio pyysi useita kertoja etenkin tutkintamenettelyn aloittaessaan Portugalin viranomaisia toimittamaan tietoja palvelujen todellisten taloudellisten kustannusten laskentamenetelmästä. Portugalin viranomaiset toimittivat asiakirjoja, joihin oli koottu palveluntuottajien vuotuiset kustannukset vuosilta 1999–2005, ja vertasivat näitä lukuja siihen, mitä INGA maksoi niille palvelujen tuottamisesta. Kyseisistä asiakirjoista kävi ilmi, ettei INGA:n palveluja tuottaville yrityksille maksama korvaus ylittänyt sitä, mikä oli tarpeen palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi kokonaan tai osittain. Toimitettujen asiakirjojen perusteella korvauksessa otettiin lisäksi huomioon 30–39,5 prosentin vuotuinen voitto (katso tämän päätöksen johdanto-osan 62 kappale).
- (101) Portugalin viranomaiset vakuuttivat, etteivät yritykset ole voineet käyttää varoja mahdolliseen muuhun toimintaan (ristiintukeminen), koska valitut palveluntuottajat eivät harjoittaneet muuta toimintaa.
- (102) Komissio ei kuitenkaan pysty toteamaan Portugalin viranomaisten toimittamien tietojen perusteella, että huomioon otettu voitto olisi kohtuullinen asiassa Altmark annetussa tuomiossa tarkoitetulla tavalla.
- (103) ETSA vahvisti huomautuksissaan, että palvelun tuottamisesta saatu korvaus vastasi aiheutuneita kustannuksia asianmukaisesti ja sisälsi voittomarginaalin, josta ei aiheutunut mitään erityistä etua, ja että palvelun tuottamisesta maksettava korvaus vastasi ennen vuotta 2005 eurooppalaista keskitasoa ja oli julkisen tarjouskilpailun perusteella tehdyssä palvelunhankintasopimuksessa vahvistettua korvausta alhaisempi.
- (104) Komissio huomauttaa, etteivät Portugalin viranomaiset eikä asianosainen osapuoli toimittaneet asiakirjoja näiden tietojen perustelemiseksi.
- (105) Näin ollen komissio ei voi todeta, että asiassa Altmark annetussa tuomiossa asetettu kolmas edellytys täyttyy tarkasteltavana olevassa asiassa.

e) Keskivertoyrityksen kustannusten arviointi

- (106) Koska palvelut tuottavia yrityksiä ei valittu julkisen tarjouskilpailun perusteella ennen vuotta 2005, asiassa Altmark annetussa tuomiossa edellytetään kustannusten vertaamista keskivertoyrityksen kustannuksiin. Portugalin viranomaiset eivät toimittaneet näyttöä siitä, että kustannukset olisi arvioitu keskivertoyrityksen kustannusten arvioinnin perusteella.
- (107) Komission on näin ollen todettava, etteivät kaikki (neljä) asiassa Altmark annetussa tuomiossa asetettua edellytystä täyty nyt tarkasteltavana olevassa asiassa, joten on mahdollista, että palvelut tuottaville yrityksille on aiheutunut etua ajanjaksolla, joka alkaa decreto-lei-säädöksen 393-B/98 voimaantulosta ja päättyy decreto-lei-säädöksellä 244/2003 perustetun siirtymäjärjestelmän päättymiseen vuonna 2005.
- (108) Julkiset maksut suoritettiin tietyille yrityksille, joiden tehtäväksi palvelun tuottaminen oli annettu. Voidaan siis katsoa, että kyseinen toimenpide on erityinen.
- (109) Komissio toteaa näin ollen, että on mahdollista, että palveluntuottajille on voinut aiheutua valikoivaa etua ajanjaksolla, joka alkaa vuodesta 1998 ja päättyy decreto-lei-säädöksellä 244/2003 käyttöön otetun siirtymäjärjestelmän soveltamisen päättymiseen vuonna 2005.

1.1.2 Valikoiva etu teurastamoille; leikkaamoille; luullisen naudan-, sian- ja siipikarjanlihan tuojille ja yhteisön sisäisille toimijoille eli luullisen naudan- ja sianlihan alan toimijoille ja tällaisen lihan vastaanottajille

- (110) Yhteisöjen tuomioistuimen asiassa GEMO antaman tuomion⁽³⁷⁾ mukaan on niin, että se, että yksityiset yritykset vastaavat karjankasvattajien ja teurastamoiden hyväksi tulevasta eläinruhojen ja teurasjätteiden keruusta ja hävittämisestä, ei voi saattaa kyseenalaiseksi sitä, että järjestelmä saatetaan luokitella valtiontueksi, koska viranomaiset ovat perustaneet kyseisen järjestelmän.
- (111) Tässä tapauksessa Portugalin viranomaiset ovat yhtäläillä sekä perustaneet järjestelmän että rahoittaneet sitä decreto-lei-säädösten 393-B/98, 197/2002 ja 244/2003 mukaisesti. Tässä vaiheessa komissio toteaa näin ollen, että kyseiset järjestelmät johtuvat valtiosta.
- (112) Yhteisöjen tuomioistuin täsmensi asiassa GEMO antamassaan tuomiossa, että eläinruhojen ja teurasjätteiden hävittämiseen perustuvan taloudellisen kustannuksen on katsottava olevan karjankasvattajien ja teurastamoiden taloudelliseen toimintaan olennaisesti kuuluva osa⁽³⁸⁾. Tuomioistuin katsoi näin ollen, että SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohta on tulkittava siten, että järjestelmän, jossa taataan vastikkeetta karjankasvattajille ja teurastamoille eläinruhojen ja teurasjätteiden keruu ja hävittäminen, on katsottava olevan karjankasvattajien ja teurastamoiden hyväksi annettavaa valtiontukea.

⁽³⁷⁾ Em. tuomion 26 kohta.

⁽³⁸⁾ Em. tuomion 31 kohta.

Ajanjakso 9 päivästä joulukuuta 1998 9 päivään lokakuuta 2002 ennen decreto-lei-säädöksen 197/2002 voimaantuloa

- (113) Tarkasteltavana olevassa asiassa voidaan katsoa, että eläinruhojen ja teurastamojätteen hävittämisestä aiheutuvat kustannukset ovat toimintaan olennaisesti kuuluva osa niin teurastamoiden ja leikkaamoiden kuin luullisen naudan-, sian- ja siipikarjanlihan tuojien sekä luullisen naudan- ja sianlihan alan toimijoiden ja tällaisen lihan vastaanottajien kohdalla. Komission mielestä nisäkkäiden ja siipikarjan lihan sivutuotteiden keruusta, käsittelystä ja hävittämisestä aiheutuvien kustannusten kattaminen valtion varoista ennen decreto-lei-säädöksen 197/2002 voimaantuloa vapauttaa tällaisen palvelun käyttäjät niiden toimintaan olennaisesti kuuluvasta kustannuksesta.
- (114) Komissio toteaa, että etua aiheutui ennen veroluonteisen maksun käyttöönottoa.

Ajanjakso 10 päivästä lokakuuta 2002 marraskuuhun 2005

- (115) Decreto-lei-säädöksen 197/2002 ja decreto-lei-säädöksen 244/2003 voimaantulon jälkeen edellä kuvattu toiminta rahoitettiin veroluonteisella maksulla, joka otettiin käyttöön decreto-lei-säädöksellä 197/2002 ja jota muutettiin decreto-lei-säädöksellä 244/2003. Decreto-lei-säädöksen 197/2002 mukaisessa järjestelmässä maksuja ei peritty niiltä teurastamoilta, jotka hoitivat kaikkien joko varsinaisella teurastamolla tai leikkaamoissa syntyvien kyseisten sivutuotteiden keruun, kuljetuksen, käsittelyn ja hävittämisen itse, erikseen määriteltyjä riskiaineita lukuun ottamatta, jolloin nämä yksiköt saattoivat päättää itsenäisesti omien sivutuotteidensa käsittelystä (katso decreto-lei-säädöksen 197/2002 liitteessä 2 oleva 2 kohta), eikä niiltä luullisen lihan tuojilta ja yhteisön sisäisiltä toimijoilta, jotka eivät tuota yhteisön lainsäädännön ja kansallisen lainsäädännön mukaista pakollista käsittelyä edellyttäviä sivutuotteita. Decreto-lei-säädöksen 244/2003 mukaan nämä toimijat vapautettiin maksusta hyväksymällä eri ainesluokissa vaaditut erityiset edellytykset täyttävä hävittämis- ja käyttösuunnitelma.
- (116) Jotta voitaisiin arvioida, aiheutuiko maksuvelvollisille teurastamoille ja leikkaamoille; luullisen naudan-, sian- ja siipikarjanlihan tuojille ja yhteisön sisäisille toimijoille eli luullisen naudan- ja sianlihan alan toimijoille sekä tällaisen lihan vastaanottajille etua, on selvitettävä, missä määrin maksu vastasi keruupalvelusta aiheutuvia todellisia kustannuksia.
- (117) Komissio huomauttaa, että Portugalin viranomaiset ilmoittivat 20 päivänä tammikuuta 2003 päivätyskirjeessä, että decreto-lei-säädöksen 197/2002 liitteiden 1

ja 2 mukaiset maksut sekä erikseen määriteltyjä riskiaineita koskeva 2 pykälän 2 momentissa määritelty maksu laskettiin tuotettavien palvelujen todellisten kustannusten perusteella, kun huomioon otetaan kustakin eläinlajista saatavien sivutuotteiden luonne ja merkittävyys.

- (118) Portugalin viranomaisten mielestä rahoitusta voidaan pitää kaikilta kannoilta käyttäjien maksamana korvauksena yleisen edun mukaisen julkisen palvelun tuottamisesta. Toimijoiden maksamat maksut eivät olleet kiinteämäärisiä, vaan ne määräytyivät suoraan palveluun toimitetun jätteen määrän ja tämän jätteen hävittämisestä aiheutuvien todellisten kustannusten perusteella.
- (119) Portugalin viranomaiset esittivät näiden väitteiden tueksi asiakirjoja, joissa oli verrattu vuonna 2003 tuotettujen palvelujen todellisia taloudellisia kustannuksia ja niistä perittyjä maksuja. Portugalin viranomaiset eivät toimittaneet asiakirjoja, joista olisivat käyneet ilmi perityistä maksuista saadut tulot vuoden 2002 lopussa sen jälkeen, kun decreto-lei-säädös 197/2002 oli tullut voimaan kyseisen vuoden lokakuussa.
- (120) Portugalin viranomaiset toimittivat vuosien 2004 ja 2005 osalta asiakirjoja, joihin oli koottu toteutettujen toimien kustannukset muttei tuloja maksuista, jotka oli peritty niiltä toimijoilta, joiden hävittämis- ja käyttösuunnitelmaa ei ollut vielä hyväksytty ja joiden oli tästä syystä maksettava edelleen decreto-lei-säädöksellä 244/2003 käyttöön otetun siirtymäjärjestelmän mukainen maksu.
- (121) Komissio ei pysty toteamaan Portugalin viranomaisten toimittamien asiakirjojen perusteella vuosien 2002, 2004 ja 2005 osalta, että maksuvelvollisten maksamat maksut olisivat vastanneet suoraan keruupalveluun tosiasiassa toimitetun jätteen määrää ja tämän jätteen hävittämisestä aiheutuvia todellisia kustannuksia.
- (122) Komissio toteaa vuoden 2003 osalta, ettei etua ole aiheutunut, sillä maksuvelvollisten maksamat maksut vastasivat suoraan saatujen palvelujen kustannuksia.
- (123) Sitä vastoin komissio ei voi sulkea pois mahdollisuutta, että maksuvelvollisille teurastamoille ja leikkaamoille; luullisen naudan-, sian- ja siipikarjanlihan tuojille ja yhteisön sisäisille toimijoille eli luullisen naudan- ja sianlihan alan toimijoille tai tällaisen lihan vastaanottajille on saattanut aiheutua etua lokakuusta 2002 1 päivään tammikuuta 2003 välisenä aikana sekä vuosina 2004 ja 2005.

1.1.3 Valikoiva etu kasvattajille

Ajanjakso 9 päivästä joulukuuta 1998 9 päivään lokakuuta 2002 ennen decreto-lei-säädöksen 197/2002 voimaantuloa

(124) Tarkasteltavana olevassa tapauksessa voidaan katsoa, että eläinruhojen ja teurastamojätteiden hävittäminen on toimintaan olennaisesti kuuluva kustannus niin teurastamoille ja leikkaamoille kuin kasvattajille, joilta markkinoilla vallitsevien ehtojen mukaisesti peritään ainakin osa näihin palveluihin liittyvistä kuluista. Asiassa GEMO annetun tuomion mukaisesti komissio on sitä mieltä, että nisäkkäiden ja siipikarjan lihan sivutuotteiden keruu-, käsittely- ja hävittämiskustannusten rahoittaminen kuvatulla tavalla valtion varoista ennen decreto-lei-säädöksen 197/2002 voimaantuloa vapauttaa tämän palvelun käyttäjät niiden toimintaan olennaisesti kuuluvasta kulusta.

(125) Komissio toteaa, että etua on aiheutunut ennen veroluonteisen maksun soveltamista.

Ajanjakso 10 päivästä lokakuuta 2002 marraskuuhun 2005

(126) Kuten todettiin, Portugalin viranomaisten toteuttamat toimet nisäkkäiden ja siipikarjan lihan sivutuotteiden keruun, kuljetuksen, käsittelyn ja hävittämisen varmistamiseksi ovat saattaneet vapauttaa kasvattajat kuluista, jotka ne olisivat joutuneet kantamaan tavanomaisissa olosuhteissa osittain itse. Decreto-lei-säädöksen 197/2002 ja decreto-lei-säädöksellä 244/2003 käyttöön otetun siirtymäjärjestelmän mukaan kyseistä maksua ei peritty kasvattajilta. Portugalin viranomaiset ilmoittivat, että ennen vuoden 2005 loppua keruukustannukset oli peritty koko alalta. Komissio toteaa, että Portugalin viranomaisten sille toimittamat kaksi laskua osoittavat tosiasiallisesti, että eräs teurastamo on perinyt maksun decreto-lei-säädöksen 197/2002 ja decreto-lei-säädöksen 244/2003 perusteella lokakuussa 2002 ja lokakuussa 2003. Esitetyt asiakirjat osoittavat, että Portugalin viranomaisten väite, jonka mukaan kustannukset olisi peritty markkinoilla vallitsevien ehtojen mukaisesti koko alalta, myös kasvattajilta, pitää paikkansa. Näin ollen komissio toteaa, että kasvattajat vastasivat toimintaansa liittyvistä kustannuksista, eivätkä ne näin ollen saaneet mitään erityistä etua.

(127) Komissio katsoo, että kasvattajille aiheutui etua vain maksun soveltamista edeltävällä ajalla.

(128) Edellä esitetyn perusteella komissio toteaa, että eläimistä saatavien sivutuotteiden keruusta, kuljetuksesta, käsittelystä ja hävittämisestä on aiheutunut etua teurastamoiden ja tuojien hyväksi kaikilla ajanjaksoilla vuotta 2003 lukuun ottamatta; kasvattajille aiheutui etua ainoastaan maksun soveltamista edeltävällä ajalla.

1.2 VALTION VAROISTA RAHOITETTU ETU

(129) SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohta koskee valtion myöntämää taikka valtion varoista myönnettyä tukea. Kyseessä olevan tukitoimenpiteen on siis johdettava valtiosta ja se on pitänyt myöntää valtion varoista.

(130) Tarkasteltavana olevassa asiassa nisäkkäiden ja siipikarjan lihan sivutuotteiden keruusta, käsittelystä ja hävittämisestä aiheutuvat kustannukset rahoitettiin suoraan valtion varoista vuodesta 1999 lokakuuhun 2002 ja lokakuusta 2002 lähtien teurastamoilta, luullisen naudan- ja sianlihan tuojilta ja yhteisön sisäisiltä toimijoilta eli luullisen naudan- ja sianlihan alan toimijoilta tai tällaisen lihan vastaanottajilta perittävistä veroluonteisesta maksusta saatavilla tuloilla.

(131) Palveluntuottajille suoraan valtion varoista maksetut korvaukset ovat valtion varoista rahoitettua etua. Koska kyseinen julkinen palvelu rahoitettiin valtion varoista vuodesta 1999 siihen asti, kunnes maksu otettiin käyttöön vuonna 2002, palvelua tuottavat yritykset käyttivät julkisia varoja kattamaan palvelusta aiheutuvat kulut.

(132) Syyskuusta 2002 marraskuuhun 2005 käytössä olleet maksut eivät kuulu valtion tukea koskevien SEUT-sopimuksen määräysten soveltamisalaa, elleivät ne ole tuen rahoitustapa ja näin ollen olennainen osa kyseistä tukea⁽³⁹⁾.

(133) Maksut maksetaan INGA:lle käännettyä verovelvollisuusmenettelyä noudattaen. Toimijoilta perityt maksut katsottiin INGA:n tuloiksi, ja ne maksettiin sille suoraan.

(134) Jotta maksun voidaan katsoa olevan olennainen osa tukitoimenpidettä, maksun ja tuen välillä on ehdottomasti oltava sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä säädetty varojen käyttötarkoitusta koskeva sellainen sitova yhteys, jonka mukaisesti maksun tuotto käytetään väistämättä tuen rahoittamiseen⁽⁴⁰⁾.

(135) Koska maksut katsottiin INGA:n tuloiksi ja ne maksettiin sille suoraan, komissio pitää niitä olennaisena osana tukitoimenpidettä.

⁽³⁹⁾ Yhdistetyt asiat C-261/01 ja C-262/01, Van Calster ym., tuomio 21 päivänä lokakuuta 2003, Kok., s. I-12272, 51 kohta.

⁽⁴⁰⁾ Asia C-174/02, Streekgewest, tuomio 13 päivänä tammikuuta 2005, Kok., s. I-85, 26 kohta.

(136) Sen osalta, voidaanko veroluonteisista maksuista saadut tulot katsoa tässä tapauksessa valtion varoiksi, on huomautettava, että valtion varojen osalta on erotettava toisistaan tapaukset, joissa valtio myöntää tuen suoraan, ja tapaukset, joissa tuki myönnetään valtion nimeämän tai perustaman julkisen tai yksityisen elimen välityksellä. Yhteisöjen tuomioistuin totesi 15 päivänä heinäkuuta 2004 asiassa *Pearle ym.* antamassaan tuomiossa⁽⁴¹⁾, että välikätenä olevan elimen perimät pakolliset maksut kaikilta tietyn toimialan yrityksiltä voidaan olla katsomatta valtion varoiksi ainoastaan seuraavien neljän edellytyksen täytyessä:

- a) toimenpiteestä on määrännyt tietyn toimialan yrityksiä ja työntekijöitä edustava toimialajärjestö, eikä sitä käytetä valtion määrittelemien politiikkojen toteuttamiseen;
- b) toimenpiteen tavoitteet rahoitetaan kokonaan alan yritysten maksamilla maksuilla;
- c) työnantajien ja työntekijöiden edustajat päättävät rahoitustavasta ja maksujen osuudesta tai suuruudesta alan toimialajärjestössä valtion puuttumatta asiaan;
- d) maksut on pakko käyttää toimenpiteen rahoittamiseen ilman valtion mahdollisuutta puuttua asiaan.

(137) Käytettävissä olevien tietojen perusteella ensimmäinen asiassa *Pearle ym.* annettussa tuomiossa asetettu edellytys ei täyty, sillä toimenpiteestä säädettiin decreto-lei-säädöksellä, ja sen tarkoituksena oli toteuttaa valtion määrittämä politiikka BSE:n torjumiseksi.

(138) Myöskään kolmas ja neljäs edellytys eivät täyty, sillä rahoitustavasta on säädetty mainituissa decreto-lei-säädöksissä. Portugalin viranomaisilla oli siis mahdollisuus osallistua toimenpiteen rahoittamistavasta päättämiseen.

(139) Koska kaikki asiassa *Pearle ym.* annettussa tuomiossa asetetut edellytykset eivät täyty ja Portugalin valtio valvoi

⁽⁴¹⁾ Asia C-345/02, *Pearle ym.*, tuomio 15 päivänä heinäkuuta 2004, Kok., s. I-7164, 41 kohta; ks. myös asia T-136/05, *EARL Salvat père et fils ym. v. komissio*, tuomio 20 päivänä syyskuuta 2007, Kok., s. II-4063, 161 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

määrävällä tavalla tukitoimenpiteen rahoitustapaa, komission mielestä veroluonteisesta maksusta saadut tulot ovat tosiasiaa valtiosta johtuvia valtion varoja.

1.3 KILPAILUN VÄÄRISTYMINEN JA VAIKUTUS KAUPPAAN

(140) Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan yrityksen kilpailuaseman vahvistaminen valtion tuella vääristää yleensä kilpailua suhteessa muihin kilpaileviin yrityksiin, jotka eivät saa tätä tukea⁽⁴²⁾.

(141) Toimenpide voi vaikuttaa Portugalin asemaan lihalalla⁽⁴³⁾. Koska portugalilaiset yritykset toimivat kansainvälisillä markkinoilla, joilla kilpailu on kovaa, toimenpide vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua. Toimenpide voi myös vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

(142) Portugalin viranomaiset väittivät, että eläviä nautoja sekä lihaluujauhoa joko sellaisenaan tai muiden tuotteiden osana koskevan vientikiellon vuoksi kauppaa ei käyty, joten kilpailu ei voinut vääristyä.

(143) Tältä osin on muistettava, että oikeuskäytännön mukaan⁽⁴⁴⁾ tuki voi vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja vääristää kilpailua, vaikka muiden jäsenvaltioiden tuottajien kanssa kilpaileva tuensaajajyritys ei itse harjoitaisi vientiä. Kun jäsenvaltio myöntää tukea yhdelle yritykselle, tarjonta kyseisessä jäsenvaltiossa voi pysyä ennallaan tai kasvaa, minkä seurauksena muissa jäsenvaltioissa toimivien yritysten mahdollisuudet tarjota palvelujaan tämän jäsenvaltion markkinoilla huononevat.

(144) Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, ettei edellä mainittujen tuotteiden vientiä Portugalista muihin jäsenvaltioihin koskeva kieltö vaikuta siihen, että tuki voi vääristää kilpailua ja vaikuttaa kauppaan.

⁽⁴²⁾ Asia C-730/79, *Philip Morris Holland v. komissio*, tuomio 17 päivänä joulukuuta 1979, Kok., s. 2671, Kok. Ep. V, s. 313, 11 ja 12 kohta.

⁽⁴³⁾ Vuonna 1999 naudanlihaa tuotettiin (15 jäsenvaltion) Euroopan unionissa 7 691 101 tonnia, ja vuonna 2002 sitä tuotettiin 7 466 476 tonnia; näistä määristä Portugalissa tuotettiin 95 765 tonnia vuonna 1999 ja 105 019 tonnia vuonna 2002. Vuonna 1999 sianlihaa tuotettiin (15 jäsenvaltion) Euroopan unionissa 17 983 476 tonnia, ja vuonna 2002 sitä tuotettiin 17 729 855 tonnia; näistä määristä Portugalissa tuotettiin 344 209 tonnia vuonna 1999 ja 328 038 tonnia vuonna 2002 (lähde: Eurostat).

⁽⁴⁴⁾ Asia T-55/99, *CETM v. komissio*, tuomio 29 päivänä syyskuuta 2000, Kok., s. II-3213, 86 kohta; asia C-303/88, *Italia v. komissio*, tuomio 21 päivänä maaliskuuta 1991, Kok., s. I-1433, 27 kohta.

1.4 PÄÄTELMÄT

- (145) Komission mielestä decreto-lei-säädösten 393-B/98, 197/2002 ja 244/2003 mukainen toimenpide, joka koskee eläimistä saatavien sivutuotteiden keruuta, kuljetusta, käsittelyä ja hävittämistä, on teurastamoiden ja tuojien hyväksi myönnettyä valtiontukea ajanjaksolla, joka alkaa decreto-lei-säädöksen 393-B/98 voimaantulosta ja päättyy decreto-lei-säädöksellä 244/2003 käyttöön otetun siirtymäjärjestelmän soveltamisen päättymiseen. Poikkeuksena on vuosi 2003, jonka osalta Portugalin viranomaiset pysyivät osoittamaan, ettei minkäänlaista etua aiheutunut.
- (146) Kasvattajien osalta komissio katsoo, että maksun käyttöönottoa edeltävältä ajalta toimenpide on 107 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvaa valtiontukea.
- (147) Komissio toteaa, että palvelut tuottavat yritykset ovat saattaneet saada valtiontukea ajanjaksolla, joka alkaa decreto-lei-säädöksen 393-B/98 voimaantulosta ja päättyy decreto-lei-säädöksellä 244/2003 käyttöön otetun siirtymäjärjestelmän soveltamisen päättymiseen vuonna 2005.

2. TUEN SÄÄNTÖJENVASTAISUUS

- (148) Komissio toteaa, ettei Portugali ilmoittanut SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaisesti vuodesta 1999 lähtien myönnettyistä tukitoimenpiteistä eikä decreto-lei-säädöksissä 197/2002 ja 244/2003 säädettyistä järjestelmistä. Asetuksen (EY) N:o 659/1999 1 artiklan f kohdan määritelmän mukaan 'säätöjenvastaisella tuella' tarkoitetaan uusia tukia, jotka on otettu käyttöön perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan vastaisesti.
- (149) Koska Portugalin toteuttamiin toimenpiteisiin sisältyy valtiontuen piirteitä, kyseessä ovat uudet tuet, joista ei ole ilmoitettu komissiolle ja jotka ovat näin ollen SEUT-sopimuksen mukaisesti sääntöjenvastaisia.
- (150) Mahdollisten tukien soveltuvuuden tutkiminen tapahtuu kahdessa vaiheessa: ensin komissio tutkii palvelut tuottaville yrityksille myönnettyjen tukien soveltumisen sisämarkkinoille ja toiseksi komissio tutkii teurastamoille ja leikkaamoille, tuojille ja alan yhteisön sisäisille toimijoille sekä kasvattajille mahdollisesti myönnettyjen tukien soveltumisen sisämarkkinoille.
- (151) Kyseiset tuet on rahoitettu vuodesta 2002 lähtien veroluonteisella maksulla, ja koska kyseinen rahoitus on olennainen osa tukitoimenpidettä, komission on tutkittava sekä rahoitetut toimet eli tuet että niiden rahoittaminen. Kuten unionin tuomioistuimien on todennut, kun pakollisiin maksuihin perustuva tuen rahoitustapa on olennainen osa tukitoimenpidettä, komission on tukitoimenpidettä arvioidessaan otettava tuen rahoitustapa välttämättä huomioon⁽⁴⁵⁾. Kuten tämän päätöksen johdanto-osan 135

kappaleessa osoitettiin, tuen rahoitustavan on katsottava olevan olennainen osa tukitoimenpidettä.

3. TUEN SISÄMARKKINOILLE SOVELTUMISEN TUTKIMINEN

3.1 ARVIOINTI ILMOITTAMATTOMIIN TUKIIN SOVELLETTAVIEN MÄÄRÄYSTEN PERUSTEELLA

3.1.1 *Palvelut tuottaville yrityksille myönnetty tuki*a) **Tuen soveltuminen sisämarkkinoille SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan mukaisesti**

- (152) SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa määrätystä kiellosta voidaan poiketa.
- (153) Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella julkisista palveluista maksettavat korvaukset eivät ole SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea, jos ne täyttävät tietyt edellytykset (katso tämän päätöksen johdanto-osan 89 kappale). Jos julkisista palveluista maksettavat korvaukset eivät kuitenkaan täytä näitä edellytyksiä ja jos SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan yleisesti sovellettavien edellytysten katsotaan täyttyvän, kyseiset korvaukset ovat valtiontukea, jonka voidaan kuitenkin todeta soveltuvan sisämarkkinoille SEUT-sopimuksen nojalla SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdassa määrätyn mukaisesti, jos ne ovat välttämättömiä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen hoitamisen kannalta eivätkä vaikuta kaupan kehitykseen tavalla, joka olisi ristiriidassa unionin etujen kanssa. Komissio täsmänsi edellytyksiä, joiden on täyttyttävä tämän tasapainon toteutumiseksi. Komissio täsmänsi jo vuonna 2001 antamassaan "Yleishyödylliset palvelut Euroopassa" -koskevassa tiedonannossa⁽⁴⁶⁾, että on varmistettava, että EY:n perustamissopimuksen määräyksiä koskevat rajoitukset ja erityisesti kilpailua ja sisämarkkinoiden vapautta koskevat rajoitukset eivät ole suuremmat kuin mitä tarvitaan yleishyödyllisen tehtävän täyttämisen varmistamiseksi. Tämä merkitsee erityisesti sitä, ettei korvaus saa ylittää kyseiselle yritykselle uskottusta tehtävästä aiheutuvia nettomääräisiä lisäkustannuksia. Komissio täsmänsi näitä edellytyksiä jälkikäteen myös "julkisen palvelun velvoitteesta maksettavana korvauksena myönnettävää valtiontukea koskevissa yhteisön puitteissa"⁽⁴⁷⁾ ja 86 artiklan 2 kohdan soveltamisesta 28 päivänä marraskuuta 2005 tekemässään päätöksessä⁽⁴⁸⁾. Korvauksen laskemisen osalta komissio täsmänsi, ettei korvauksen määrä saa ylittää sitä, mikä on tarpeen julkisen palvelun velvoitteiden täyttämistä aiheutuvien kustannusten kattamiseksi, kun otetaan huomioon tähän liittyvät tulot ja kyseisten velvoitteiden täyttämistä saatava kohtuullinen tuotto. Kohtuullisessa tuotossa voidaan ottaa huomioon muun muassa kokonaan tai osittain tuottavuuden kasvu, jonka asianomaiset yritykset ovat saavuttaneet sovitussa rajoitetussa ajassa heikentämättä valtion kyseisen yrityksen tehtäväksi antamien palvelujen laatutasoa.

⁽⁴⁶⁾ Komission tiedonanto – Yleishyödylliset palvelut Euroopassa, EYVL C 17, 19.1.2001, s. 4.

⁽⁴⁷⁾ EUVL C 297, 29.11.2005, s. 4.

⁽⁴⁸⁾ EUVL L 312, 29.11.2005, s. 67.

⁽⁴⁵⁾ Em. asia Van Calster ym., tuomion 51 kohta.

- (154) ”Julkisen palvelun velvoitteesta maksettavana korvauksena myönnettävää valtiontukea koskevien yhteisön puitteiden” 18 kohdassa täsmennetään vielä, että kohtuullisella tuotolla on katsottava tarkoitettavan omalle pääomalle saatavaa tuottoa, jossa otetaan huomioon riski, jonka valtion osallistuminen aiheuttaa yritykselle erityisesti silloin, kun valtio myöntää yritykselle yksin- tai erityisoikeuksia, tai vastaavasti tämän riskin puuttuminen. Tämä tuotto ei yleensä saa ylittää kulloisellakin alalla viime vuosina saatua keskimääräistä tuottoa. Aloilla, joilla ei toimi muita yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottavaan yritykseen verrattavissa olevia yrityksiä, vertailukohdaksi voidaan ottaa muissa jäsenvaltioissa tai tarvittaessa muilla aloilla toimivia yrityksiä sillä edellytyksellä, että kunkin alan erityispiirteet otetaan huomioon. Jäsenvaltiot voivat kohtuullisen tuoton määrää määrittäessään ottaa käyttöön kannustinperusteita, jotka voivat liittyä esimerkiksi tuotetun palvelun laatuun ja tuotannon tehokkuuden kasvuun.
- (155) Kuten tämän päätöksen johdanto-osan 99 kappaleessa ja sitä seuraavissa kappaleissa todettiin, komissio ei pysty toteamaan Portugalin viranomaisten toimittamien tietojen perusteella, että korvausta laskettaessa olisi otettu huomioon kohtuullinen tuotto, joka ei ylitä alan keskimääräistä tuottoa. Komission yksiköt pyysivät useita kertoja Portugalin viranomaisia toimittamaan tarvittavat tiedot voidakseen arvioida, täyttyvätkö yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen muodossa myönnettävää valtiontukea koskevan poikkeuksen edellytykset tarkastelun kohteena olevassa tapauksessa. Portugalin viranomaisten toimittamissa tiedoissa ei tehty minkäänlaista vertailua muihin yrityksiin kyseessä olevan alan keskimääräisen tuoton määrittämiseksi.
- (156) Komissio ei siis voi todeta, että palveluntuottajille myönnettyt tuet soveltuvat sisämarkkinoille SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan nojalla.
- b) Tuen soveltuminen sisämarkkinoille SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisesti**
- (157) SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaan sisämarkkinoille soveltuvana voidaan pitää tukea tietyn taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehityksen edistämiseen, jos tuki ei muuta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla. Tässä alakohdassa määrätyn poikkeuksen piiriin kuuluakseen tuen on edistettävä kyseessä olevan alan kehitystä.
- (158) Tarkasteltavana olevassa asiassa Portugalin viranomaiset ilmoittivat vastanneensa kaikista nisäkkäiden ja siipikarjan lihan sivutuotteiden keruusta, käsittelystä ja hävittämisestä aiheutuneista kustannuksista vuodesta 1999 lähtien. Lokakuusta 2002 lähtien nisäkkäiden ja siipikarjan lihan sivutuotteiden keruusta, kuljetuksesta, käsittelystä ja hävittämisestä aiheutuneet kustannukset on rahoitettu maksuilla, jotka on peritty teurastamoilta, luullisen naudan- ja sianlihan tuojilta ja yhteisön sisäisiltä toimijoilta eli luullisen naudan- ja sianlihan alan toimijoilta tai tällaisen lihan vastaanottajilta, mikäli nämä eivät hoida kyseisiä toimia itse.
- (159) Vuosiksi 2000–2006 ”maatalousalan valtiontuesta annettujen yhteisön suuntaviivojen” (jäljempänä ’maatalouden suuntaviivat’) (49) 23.3 kohdan sekä ”valtiontuen sääntöjenvastaisuuden arvioinnissa sovellettavien sääntöjen määrätymisestä annetun komission ilmoituksen” (50) mukaisesti asetuksen (EY) N:o 659/1999 1 artiklan f kohdassa tarkoitettu sääntöjenvastainen tuki on arvioitava tuen myöntämishetkellä voimassa olevien säännösten ja suuntaviivojen mukaisesti. Komissio antoi vuonna 2002 ”TSE-testien, kuolleiden eläinten ja teurasjätteiden vuoksi myönnettäviä valtiontukia koskevat yhteisön suuntaviivat”. Näitä suuntaviivoja sovellettiin 1 päivästä tammikuuta 2003 31 päivään joulukuuta 2006 (51). Viimeksi mainittujen suuntaviivojen 44 kohtaan sisältyy erityisesti teurasjätteiden tapauksessa sovellettava poikkeus siitä periaatteesta, että sääntöjenvastainen tuki arvioidaan tuen myöntämishetkellä voimassa olevien sääntöjen ja suuntaviivojen mukaisesti. Suuntaviivojen 47 kohdan mukaan komissio soveltaa teurasjätteille vuoden 2002 loppuun mennessä myönnettyihin sääntöjenvastaisiin tukiin maatalouden suuntaviivojen 11.4 kohtaan perustuvia periaatteita. Näin ollen TSE:tä koskevien suuntaviivojen 47 kohta on asianmukainen oikeusperusta vuodesta 1999 lähtien myönnettyjen tukien arvioimista varten.
- (160) Vuosiksi 2007–2013 annettujen ”maa- ja metsätalousalan valtiontukea koskevien suuntaviivojen” 194 kohdan c alakohdan mukaisesti näiden suuntaviivojen tultua voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007 komissio lopettaa TSE:tä koskevien suuntaviivojen soveltamisen, lukuun ottamatta mainittujen suuntaviivojen 43 kohdassa ja sitä seuraavissa kohdissa tarkoitettuja ennen 1 päivää tammikuuta 2007 myönnettyjä sääntöjenvastaisia tukia. Näin ollen TSE:tä koskevien suuntaviivojen 47 kohtaa sovelletaan edelleen teurasjätteeseen liittyviin sääntöjenvastaisiin tukiin 1 päivästä tammikuuta 2003.
- (161) TSE:tä koskevien suuntaviivojen 47 kohdassa on lueteltu teurasjätettä koskevia säännöksiä.
- (162) TSE:tä koskevien suuntaviivojen 47 kohdan mukaan komissio on tehnyt vuoden 2001 tammikuusta alkaen yksittäisiä päätöksiä teurasjätteelle myönnettävän valtiontuen osalta ja sallinut valtiontuen enintään 100 prosenttiin asti erikseen määritellyn riskiaineksen, lihaluujauhon ja tällaisia tuotteita sisältävän rehun hävittämiskustannuksista, kun tällaiset ainekset ja rehu on ollut hävitettävä uuden TSE:tä koskevan yhteisön lainsäädännön vuoksi. Nämä päätökset ovat perustuneet erityisesti maatalouden suuntaviivojen 11.4 kohtaan, ja niissä on otettu huomioon tukien lyhytkestoisuus ja tarve noudattaa saastuttaja maksaa -periaatetta pitkällä aikavälillä. Komissio on hyväksynyt poikkeuksellisesti tällaisen valtiontuen myöntämisen myös muille kuin elävien eläinten tuotantoalan

(49) EYVL C 28, 1.2.2000, s. 2.

(50) EYVL C 119, 22.5.2002, s. 22.

(51) Ks. ”vuosiksi 2007–2013 annettujen maa- ja metsätalousalan valtiontukea koskevien suuntaviivojen” 194 kohdan c alakohdan EUVL C 319, 27.12.2006, s. 1.

- toimijoille, kuten teurastamoille. Komissio soveltaa samoja periaatteita ennen vuoden 2002 päättymistä sääntöjenvastaisesti myönnettyyn tukeen, jonka tarkoituksena on korvata uudesta TSE:hen liittyvästä yhteisön lainsäädännöstä johtuvat vastaavat kustannukset, sanotun kuitenkaan rajoittamatta yhteisön lainsäädännön muiden säännösten noudattamista.
- (163) TSE:tä koskevien suuntaviivojen 47 kohdan mukaan komissio on hyväksynyt poikkeuksellisesti tällaisen valtion-tuen myöntämisen myös muille kuin elävien eläinten tuotantoalan toimijoille, kuten teurastamoille. Komissio päätti sittemmin, että tämän poikkeuksen pitäisi kattaa muutkin yritykset, jotka hoitavat elävien eläinten tuotantoon läheisesti liittyviä tehtäviä, kuten eläimistä saatavia sivutuotteita käsittelevät yritykset.
- (164) Maatalouden suuntaviivojen 11.4 kohdan perusteella komissio salli enintään 100-prosenttisen tuen terveystarkastuksista, testeistä ja muista seulentatoimista aiheutuneisiin tosiasiallisiin kustannuksiin; rokotteiden, lääkkeiden ja kasvinsuojeluaineiden hankintaan ja annosteluun sekä viljelmien tuhoamiskustannuksiin, jos
- on olemassa yhteisön, jäsenvaltion tai alueen tasolla toteutettava asianmukainen ohjelma, jonka tarkoituksena on kyseisen taudin ennaltaehkäisy, valvonta tai hävittäminen;
 - taudit aiheuttavat huolta viranomaisille;
 - tukitoimenpiteiden tavoitteina on ennaltaehkäisy ja/tai korvauksen maksaminen;
 - tuet ovat yhteisön eläinlääkintää ja kasvinsuojelua koskevan lainsäädännön mukaisia.
- (165) TSE:tä koskevien suuntaviivojen 47 kohdan mukaan näitä periaatteita sovelletaan yhdenvertaisesti.
- (166) Naudan spongiforminen enkefalopatia on tarttuva tauti, joka uhkaa kansanterveyttä. Kyseessä on eläintauti, jonka primaaritautesäkkeestä on ilmoitettava suoraan komissiolle ja muille jäsenvaltioille⁽⁵²⁾. Tukitoimenpiteen tavoitteena oli taata, että keruuseen, kuljetukseen, käsittelyyn ja hävittämiseen liittyvät tarvittavat ennaltaehkäisevät toimenpiteet toteutettiin liha-alalla vuosina 1999–2005 voimassa olleen eläinlääkintää koskevan lainsäädännön mukaisesti.
- (167) Komissio huomauttaa tältä osin, että Portugali ilmoitti kantaneensa kaikki nisäkkäiden ja siipikarjan lihan sivutuotteiden keruusta, käsittelystä ja hävittämisestä aiheutuneet kustannukset vuodesta 1999 vuoden 2002 loppuun niiden kiireellisten toimenpiteiden yhteydessä, jotka komissio hyväksyi päätöksessä 98/653/EY, jolla kielletään nisäkkäistä peräisin olevan lihajauhon, luujauhon ja lihaluujauhon vienti. Komissio huomauttaa samoin, että Portugalia koskenut lihan vientikielto kumottiin vasta neuvoston asetuksella (EY) N:o 1993/2004.
- (168) Komissio toteaa lisäksi, että yritykset valittiin ja niille maksettiin palkkio markkinaperiaatteiden mukaisesti ja syrjimättä, kuten TSE:tä koskevien suuntaviivojen 33 ja 34 kohdassa edellytetään (katso tämän päätöksen johdanto-osan 21 kappale ja sitä seuraavat kappaleet). Kun otetaan huomioon toteutettavien toimenpiteiden kiireellisyys, komissio pystyy nyt tarkasteltavana olevassa asiassa hyväksymään sen, että Portugalin viranomaiset valitsivat palveluntuottajat julkista tarjouskilpailua järjestämättä 8 päivänä kesäkuuta 1999 annetun decreto-lei-säädöksen 197/99 mukaisesti, joka on Portugalin viranomaisten antamien tietojen mukaan direktiivin 97/52/EY kansallinen täytäntöönpanosäädös (katso tämän päätöksen johdanto-osan 24 kappale).
- (169) Portugalin viranomaiset ilmoittivat, että decreto-lei-säädös 197/2002 annettiin, jotta Portugali voisi noudattaa päätökseen 2000/766/EY liittyviä velvoitteitaan saastuttaja maksaa -periaatteen mukaisesti (katso tämän päätöksen johdanto-osan 65 ja 66 kappale). Portugalin viranomaiset vahvistivat, etteivät yritykset ole voineet käyttää varojaan muuhun mahdolliseen toimintaan, koska eläimistä saatavien sivutuotteiden keruu, kuljetus, käsittely ja hävittäminen ovat tosiasiallisesti kyseisten yritysten ainoa toimintaa.
- (170) Komissio katsoo samoin, että vastuu palvelusta ja sen rahoittamisesta siirrettiin toimijoille siirtymävaiheen jälkeen decreto-lei-säädöksellä 244/2003 käyttöön otetussa järjestelmässä.
- (171) Vuosina 1999–2004 vallinneiden erityisten olosuhteiden ja BSE:n leviämiskäytännön aiheutuneen hätätilanteen vuoksi sekä siksi, että decreto-lei-säädöksellä 244/2003 käyttöön otetussa järjestelmässä vastuu palveluista ja niiden rahoituksesta siirrettiin vähitellen alan toimijoille, komission mielestä tuen voidaan katsoa olevan lyhytaikaista ja noudattavan saastuttaja maksaa -periaatetta pitkällä aikavälillä.
- (172) Komissio voi näin ollen todeta, että käytettävissä olevien tietojen perusteella vuodesta 1999 vuoden 2002 loppuun myönnettyyn tukeen voidaan soveltaa SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdassa määrättyä poikkeusta.

⁽⁵²⁾ Neuvoston direktiivi 82/894/ETY, annettu 21 päivänä joulukuuta 1982, eläintaudeista ilmoittamisesta yhteisössä, EYVL L 378, 31.12.1982, s. 58.

- (173) Vuodesta 2003 marraskuuhun 2005 myönnetyn tuen osalta komissio katsoo, että vuoden 2004 loppuun asti kestänyt hätätilanne sekä se, että decreto-lei-säädöksen mukaisessa järjestelmässä vastuu palveluista ja niiden rahoituksesta siirtyi vähitellen edellä esitetyllä tavalla, tuen voidaan katsoa soveltuvan sisämarkkinoilla ja olevan TSE:tä koskevien suuntaviivojen 47 kohdan mukaista, koska se vastaa saatujen palvelujen todellisia kustannuksia.
- (174) Kuten tämän päätöksen johdanto-osan 100 kappaleessa todettiin, Portugalin viranomaiset osoittivat, että tuki vastasi palvelut tuottavien yritysten palveluista aiheutuvia todellisia kustannuksia vuodesta 1999 vuoteen 2005.
- (175) Näin ollen komissio toteaa käytettävissä olevien tietojen perusteella, että vuodesta 2003 marraskuuhun 2005 palveluntuottajille myönnettyihin tukiin voidaan soveltaa SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdassa määrättyä poikkeusta.

3.1.2 Teurastamoille ja leikkaamoille, tuojille ja alan yhteisön sisäisille toimijoille sekä kasvattajille myönnetty tuki

- (176) Kuten komissio totesi tämän päätöksen johdanto-osan 166 kappaleessa, BSE:n leviämiskriisi sai Portugalissa aikaan vuosina 1999–2004 erityiset olosuhteet ja hätätilanteen. Tämän poikkeuksellisen tilanteen vuoksi ja kun otetaan huomioon, että decreto-lei-säädöksen 244/2003 mukaisessa järjestelmässä vastuu palveluista ja niiden rahoittamisesta siirrettiin vähitellen alan toimijoille, komission mielestä tuen voidaan katsoa olevan lyhytaikaista ja noudattavan saastuttajia maksaa -periaatetta pitkällä aikavälillä. Aiemman käytäntönsä mukaisesti komissio katsoo lisäksi, että tukea voitiin myöntää tarkasteltavana olevassa asiassa TSE:tä koskevien suuntaviivojen 47 kohdan nojalla poikkeuksellisesti alan muille toimijoille, erityisesti teurastamoille ja leikkaamoille sekä tuojille ja alan yhteisön sisäisille toimijoille.
- (177) Kuten komissio totesi palvelut tuottavien yritysten osalta, tuki myönnettiin TSE:tä koskevien suuntaviivojen 47 kohdassa asetettujen periaatteiden mukaisesti.
- (178) Teurastamoiden ja leikkaamoiden sekä tuojien ja alan yhteisön sisäisten toimijoiden osalta komissio voi näin ollen todeta, että myönnettyyn tukeen voidaan soveltaa SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdassa määrättyä poikkeusta.
- (179) Komissio toteaa myös kasvattajien osalta, että kun otetaan huomioon tämän päätöksen johdanto-osan 160

kappaleessa ja sitä seuraavissa kappaleissa esitetyt huomautukset, tuki myönnettiin TSE:tä koskevien suuntaviivojen 47 kohdassa määritettyjen periaatteiden mukaisesti ja siihen voidaan soveltaa SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdassa määrättyä poikkeusta.

3.2 TUEN RAHOITTAMINEN

- (180) Lokakuusta 2002 lähtien, jolloin decreto-lei-säädös 197/2002 tuli voimaan, nisäkkäiden ja siipikarjan lihan sivutuotteiden keruusta, kuljetuksesta, käsittelystä ja hävittämisestä aiheutuvat kustannukset on katettu veroluonteisella maksulla, jota peritään teurastamoilta, luullisen naudan- ja sianlihan tuojilta ja yhteisön sisäisiltä toimijoilta eli luullisen naudan- ja sianlihan alan toimijoilta ja tällaisen lihan vastaanottajilta.
- (181) Komissio katsoo yleensä unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti⁽⁵³⁾, että valtiontuen rahoittaminen pakollisin maksuin saattaa vaikuttaa tukeen suojaavasti siten, että suojaava vaikutus on laajempi kuin varsinaisella tuella. Kyseessä olevat maksut ovat tosiasiallisesti pakollisia maksuja. Saman oikeuskäytännön mukaisesti komissio katsoo, ettei tukea voida rahoittaa veroluonteisilla maksuilla, joita peritään yhtäläillä muista jäsenvaltioista tuoduista tuotteista.
- (182) Tämän oikeuskäytännön perusteella sekä siksi, että toimenpide on myönnetty valtion varoista, jolloin se katsotaan SEUT-sopimuksen 107 artiklassa tarkoitetuksi valtiontueksi, on varmistettava, voiko tuki olla luonteeltaan syrjivää ja näin ollen SEUT-sopimuksen 110 artiklan vastaista, koska kyseinen maksu oli maksettava myös muista jäsenvaltioista peräisin olevista tuotteista.
- (183) Portugalin viranomaisten mukaan luullisen tuontilihan verotus oli perusteltua, koska luullisesta lihasta syntyy sivutuotteita, jotka hyötävät keruu-, kuljetus-, käsittely- ja hävittämispalveluista, joten kyseiset tuontituotteet pystyivät hyötymään järjestelmästä samalla tavoin kuin kotimaiset tuotteet.
- (184) Komission käytössä olevien tietojen mukaan maksut perittiin teurastamoilta ja ruhojen ruhon puolikkaiden ja muiden luullisten naudan- ja sianlihan palojen tuojilta (katso decreto-lei-säädöksen 197/2002 2 pykälän 2 momentti), ja maksuilla rahoitettiin nisäkkäiden ja siipikarjan lihan sivutuotteiden keruu, kuljetus, käsittely ja hävittäminen (decreto-lei-säädöksen 197/2002 1 pykälän 1 momentti).

⁽⁵³⁾ Asia 47/69, Ranska v. komissio, yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 25 päivänä kesäkuuta 1970, Kok., s. 391, Kok. Ep. I, s. 447, 20 kohta.

- (185) Näiden tietojen perusteella komissio epäilee maksuvelvollisilta perittyjen maksujen ja niiden saamien palvelujen vastaavuutta. Komission mielestä on edelleen mahdollista, että järjestelmä saattaa olla syrjivä muista jäsenvaltioista tuotujen tuotteiden osalta, koska myös niistä perittiin maksua.
- (186) Portugalin viranomaiset vakuuttivat jälkikäteen, että siipikarjanlihan sivutuotteiden keruuta, kuljetusta, käsittelyä ja hävittämistä ei rahoitettu teurastamoilta ja ruhojen, ruhon puolikkaiden ja muiden luullisten naudan- ja sianlihan palojen tuojilta perittävillä maksuilla vaan decreto-lei-säädöksen 197/2002 liitteen 1 mukaisesti niiltä siipikarjateurastamoilta, jotka eivät huolehtineet itse kaikkien siipikarjan teurastamisessa syntyvien sivutuotteiden keruusta, kuljetuksesta, käsittelystä ja hävittämisestä. Tuojat ja siipikarjan ruhojen alan toimijat oli vapautettu maksuista, koska valtaosasta tuoduista siipikarjan ruhoista ei syntynyt sivutuotteita.
- (187) Sitä vastoin tuojien ja ruhojen, ruhon puolikkaiden ja muiden luullisten naudan- ja sianlihan palojen alan toimijoiden osalta Portugalin viranomaiset perustelivat, että tuoduista luullisista lihanpaloista syntyi sivutuotteita.
- (188) Jo tietojen antamista koskevassa välipäätöksessä ja myös sen jälkeen menettelyn aloittaessaan komissio pyysi Portugalin viranomaisia vakuuttamaan, että tuontituotteet pystyivät hyötymään järjestelmästä samalla tavoin kuin kotimaiset tuotteet, ja osoittamaan lukumääräisin tiedoin, että tietyllä viiteajalla muista jäsenvaltioista peräisin olevista luullisista naudan- ja sianlihatuotteista perityt maksut vastasivat määrältään niiden palvelujen kustannuksia, joista yksin nämä tuotteet olivat hyötymään (katso menettelyn aloittamista koskevan päätöksen 37 kohdan h alakohta).
- (189) Portugalin viranomaiset vakuuttivat, että tuodut luulliset lihanpalat hyötyivät samalla tavoin lihan sivutuotteiden keruu-, kuljetus-, käsittely- ja hävittämispalveluista kuin kotimaiset tuotteet, mutta ne eivät toimittaneet asiasta tarkkoja lukumääräisiä tietoja, jotka olisivat osoittaneet väitteet tosiksi.
- (190) Komissio ei pysty näin ollen toteamaan sille toimitettujen tietojen perusteella, että decreto-lei-säädöksellä 197/2002 käyttöön otettu, tuontituotteista peritty maksu vastasi rahamääräisesti palveluja, joista näistä tuotteista syntyvät sivutuotteet hyötyivät, ja että tuodut tuotteet pystyivät näin ollen hyötymään tuella rahoitetuista palveluista samalla tavoin kuin kotimaiset tuotteet.
- (191) Decreto-lei-säädöksen 244/2003 3 pykälän 2 momentin mukaisesti teurastamoilla, leikkaamoilla, hautomoilla ja munantuotantolaitoksilla oli velvollisuus maksaa decreto-lei-säädöksen 197/2002 liitteessä 1 vahvistetut maksut, lukuun ottamatta niitä toimijoita, jotka sovelsivat kyseisessä säädöksessä säädettyä vaihtoehtoista järjestelmää ja joiden oli maksettava 3 luokkaan kuuluvan aineksen hävittämissuunnitelman hyväksymiseen asti liitteessä 2 vahvistettuja maksuja. Niiden oli maksettava 1 ja 2 luokan aineksen osalta suunnitelman hyväksymiseen asti 0,35 euroa aineskiloa kohti (decreto-lei-säädöksen 244/2003 5 pykälän 1 momentti).
- (192) Komissio pyysi Portugalin viranomaisia osoittamaan decreto-lei-säädöksellä 244/2003 maksujärjestelmään tehtyjen muutosten osalta, että tuodut tuotteet pystyivät hyötymään mainituista palveluista samalla tavoin kuin kotimaiset tuotteet.
- (193) Portugalin viranomaiset vahvistivat, että decreto-lei-säädöksellä 244/2003 käyttöön otettu maksu perustui tosiasiallisesti syntyviin sivutuotteisiin ja että tuodut tuotteet pystyivät hyötymään kyseisistä palveluista samalla tavoin. Komissio toteaa kuitenkin, etteivät Portugalin viranomaiset toimittaneet lukumääräisiä tietoja näiden väitteiden perusteeksi.
- (194) Arviointiin tarvittavien tietojen puuttuessa komissio ei voi todeta, että decreto-lei-säädöksellä 244/2003 käyttöön otettu maksu oli asianmukainen ja vastasi määrältään palveluja, joista näistä tuoduista tuotteista syntyvät sivutuotteet pystyivät hyötymään, ja että tuodut tuotteet ovat näin ollen pystyneet hyötymään tuella rahoitetuista palveluista samalla tavoin kuin kotimaiset tuotteet.
- (195) Komissio katsoo, ettei decreto-lei-säädökseen 197/2002 sekä decreto-lei-säädöksen 244/2003 3 pykälän 2 momentilla ja 5 pykälän 2 momentilla perustettuun siirtymäjärjestelmään perustuva maksujärjestelmä ole SEUT-sopimuksen 110 artiklan mukainen, koska järjestelmä saattaa olla syrjivä niiden muista jäsenvaltioista tuotujen tuotteiden kannalta, joista peritään kyseistä maksua.

VI PÄÄTELMÄT

- (196) Komission mielestä on valitettavaa, että Portugali on myöntänyt sääntöjenvastaisesti tukea teurastamojätteen keruuta, kuljetusta, käsittelyä ja hävittämistä varten vastoin SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohtaa.

- (197) Teurastamojätteen keruuta, kuljetusta, käsittelyä ja hävittämistä varten myönnetty tuki on sovellettavien yhteisön säännösten mukaista tuensaajien tasolla. Sitä vastoin tuen rahoittaminen decreto-lei-säädökseen 197/2002 sekä decreto-lei-säädöksen 244/2003 3 pykälän 2 momentilla ja 5 pykälän 2 momentilla perustettuun siirtymäjärjestelmään perustuvalla maksujärjestelmällä ei sovellu sisämarkkinoille, koska sillä saattaa olla syrjivä vaikutus muista jäsenvaltioista tuotuihin tuotteisiin, joista peritään kyseistä maksua.
- (198) Komission mielestä tässä tapauksessa on asianmukaista antaa ehdollinen päätös ja soveltaa näin asetuksen (EY) N:o 659/1999 7 artiklan 4 kohtaa, jonka mukaan komissio voi asettaa myönteiselle päätökselle ehtoja, joiden täytyttyä se voi katsoa tuen soveltuvan yhteismarkkinoille, sekä velvoitteita, joiden avulla se voi valvoa päätöksen noudattamista.
- (199) SEUT-sopimuksen 110 artiklan rikkomisen korjaamiseksi ja tätä kautta mahdollisen syrjinnän poistamiseksi taannehtivasti Portugalin on palautettava muista jäsenvaltioista peräisin olevista tuotteista perittyjen maksujen osuus komission asettaman määräajan ja ehtojen mukaisesti. Kun rikkominen on korjattu, kyseisestä tuesta tulee perussopimuksen mukaista.
- (200) Komissio asettaa palauttamista koskevat ehdot, jotka on täytettävä. Portugalin on siis palautettava maksun maksaneille henkilöille se osa maksuista, joka on peritty muista jäsenvaltioista peräisin olevista tuotteista ajanjaksolla, joka alkaa decreto-lei-säädöksen 197/2002 mukaisen maksun käyttöönotosta ja päättyy kyseisen maksun viimeiseen perimispäivään ennen decreto-lei-säädöksellä 244/2003 perustetun siirtymäjärjestelmän soveltamisen päättymistä. Portugalin on varmistettava tätä varten, että seuraavia edellytyksiä noudatetaan:
- jos maksun maksanut henkilö voi osoittaa, että maksu on peritty muista jäsenvaltioista tuoduista tuotteista, se voi vaatia palauttamaan sen osan maksusta saaduista tuloista, joka on tarkoitettu rahoittamaan yksin kotimaisia tuotteita hyödyttävää osaa tuesta. Palauttamispyyntö on jätettävä kansallisen lainsäädännön mukaisesti vahvistetussa määräajassa, jonka on oltava vähintään kuusi kuukautta tämän päätöksen julkaisemisesta;
 - Portugalin on luovuttava mahdollisesti syrjivästä toimenpiteestä, joka kohdistuu tuontituotteisiin. Tätä varten Portugalin on tarkistettava tietyllä viitejaksolla, että kotimaisilta tuotteilta kyseisinä maksuina perittävä kokonaismäärä vastaa rahamääräisesti niitä etuja, joista yksin nämä tuotteet hyötyvät;
 - palauttaminen on tehtävä enintään kuuden kuukauden kuluessa pyynnön esittämisestä;
 - palautettavat määrät on muutettava nykyarvoonsa ottamalla huomioon maksun perimispäivästä tosiasialliseen palautuspäivään mennessä kertyneet korot. Koron laskentaperusteena käytetään viite- ja diskonttokorkojen vahvistamismenetelmän⁽⁵⁴⁾ mukaisesti määritettyä komission viitekorkoa;
 - Portugalin viranomaisten on hyväksyttävä kaikki maksuvelvollisten esittämät kohtuullisina pidettävät todisteet muista jäsenvaltioista peräisin olevista tuotteista kyseisinä maksuina maksetuista määristä;
 - palautuksen saantioikeudelle ei voida asettaa muita ehtoja kuin maksun periminen;
 - jos henkilö ei ole vielä suorittanut maksua, Portugalin viranomaisten on kieltäydyttävä muodollisesti ottamasta vastaan sitä osaa maksusta, joka on peritty muista jäsenvaltioista tuoduista tuotteista ja joka on tarkoitettu rahoittamaan yksin kotimaisia tuotteita hyödyttävää osaa tuesta. Viranomaisten on kieltäydyttävä vastaanottamasta myös tätä osaa koskevaa mahdollista viivästyskorkoa;
 - Portugalin sitoutuu esittämään komission sitä pyytäessä täydellisen kertomuksen, joka osoittaa palauttamistoimenpiteen moitteettoman täytäntöönpanon;
 - jos muussa jäsenvaltiossa on peritty Portugalissa maksun kohteena olevista samoista tuotteista tavoitteiltaan samankaltaista maksua, Portugalin viranomaiset lupaavat palauttaa maksun maksaneille henkilöille sen osuuden maksusta, joka on peritty tällaisesta jäsenvaltiosta peräisin olevista tuotteista;
 - Portugalin sitoutuu antamaan tämän päätöksen tiedoksi kaikille mahdollisille maksuvelvollisille henkilöille,
- Portugalin on luovuttava mahdollisesti syrjivästä toimenpiteestä, joka kohdistuu tuontituotteisiin. Tätä varten Portugalin on tarkistettava tietyllä viitejaksolla,

⁽⁵⁴⁾ Komission tiedonanto viite- ja diskonttokorkojen vahvistamismenetelmästä (EYVL C 273, 9.9.1997, s. 3).

ON HYVÄKSYNYT SEURAAVAN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Portugalin 4 päivänä joulukuuta 1998 antaman decreto-lei-säädöksen 393-B/98 perusteella myöntämä valtiontuki soveltuu sisämarkkinoille.

2 artikla

1. Portugalin myöntämä valtiontuki, joka perustuu 25 päivänä syyskuuta 2002 annettuun decreto-lei-säädökseen 97/2002 sekä 7 päivänä lokakuuta 2003 annetun decreto-lei-säädöksen 244/2003 3 pykälän 2 momentilla käyttöön otettuun siirtymäjärjestelmään, soveltuu sisämarkkinoille edellyttäen, että Portugali palauttaa maksun maksaneille henkilöille sen osan maksusta, joka on peritty muista jäsenvaltioista peräisin olevista tuotteista ajanjaksolla, joka alkaa decreto-lei-säädöksen 197/2002 mukaisesta maksun käyttöönottopäivästä ja päättyy maksun viimeiseen perimispäivään ennen decreto-lei-säädöksellä 244/2003 perustetun siirtymäjärjestelmän soveltamisen päättymistä.

2. Portugali varmistaa tätä varten, että seuraavia ehtoja noudatetaan:

- jos maksun maksanut henkilö voi osoittaa, että maksu on peritty muista jäsenvaltioista tuoduista tuotteista, hän voi vaatia palauttamaan sen osan maksusta, joka on tarkoitettu rahoittamaan yksinomaan kotimaisia tuotteita hyödyttävää osaa valtiontuesta. Palauttamispyyntö on jätettävä kansallisen lainsäädännön mukaisesti vahvistetussa määräajassa, jonka on oltava vähintään kuusi kuukautta tämän päätöksen julkaisemisesta;
- Portugalin on luovuttava mahdollisesti syrjivästä toimenpiteestä, joka kohdistuu tuontituotteisiin. Tätä varten Portugalin on tarkistettava tietyllä viitejaksolla, että kotimaisilta tuotteilta kyseisinä maksuina perittävä kokonaismäärä vastaa rahamääräisesti niitä etuja, joista yksin nämä tuotteet hyötyvät;
- palauttaminen on tehtävä enintään kuuden kuukauden kuluessa pyynnön esittämisestä;
- palautettavat määrät on päivitettävä nykyarvoonsa ottamalla huomioon maksun perimispäivästä tosiasialliseen palautuspäivään mennessä kertyneet korot. Koron laskentaperustana käytetään viite- ja diskonttokorkojen vahvistamismenetelmän⁽⁵⁵⁾ mukaisesti määritettyä komission viitekorkoa;
- Portugalin viranomaisten on hyväksyttävä kaikki maksuvelvollisten esittämät kohtuullisina pidettävät todisteet muista jäsenvaltioista peräisin olevista tuotteista kyseisinä maksuina maksetuista määristä;
- palautuksen saantioikeudelle ei voida asettaa muita ehtoja kuin maksun periminen;
- jos henkilö ei ole vielä suorittanut maksua, Portugalin viranomaisten on kieltäydyttävä muodollisesti vastaanottamatta sitä osaa maksusta, joka on peritty muista jäsenvaltioista tuoduista tuotteista ja joka on tarkoitettu rahoittamaan yksin kotimaisia tuotteita hyödyttävää osaa valtiontuesta. Viranomaisten on kieltäydyttävä samoin kaikista tätä osaa koskevista mahdollisista viivästyskoroista;
- Portugalin on esitettävä komission sitä pyytäessä täydellinen kertomus, joka osoittaa palauttamistoimenpiteen moitteettoman täytäntöönpanon;
- jos muussa jäsenvaltiossa on peritty Portugalin maksun kohteena olevista samoista tuotteista tavoitteiltaan samankaltaista maksua, Portugalin viranomaiset sitoutuvat palauttamaan maksun maksaneille henkilöille sen osan maksusta, joka on peritty tästä toisesta jäsenvaltioista peräisin olevista tuotteista;
- Portugali sitoutuu antamaan tämän päätöksen tiedoksi kaikille mahdollisille maksuvelvollisille henkilöille.

3 artikla

Portugalin on ilmoitettava komissiolle kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta toimenpiteistä, joita sen noudattamiseksi on toteutettu.

4 artikla

Tämä päätös on osoitettu Portugalin tasavallalle.

Tehty Brysselissä 13 päivänä heinäkuuta 2011.

Komission puolesta
Dacian CIOLOȘ
Komission jäsen

⁽⁵⁵⁾ Ks. alaviite 54.